

XIV
54

93

SGA BBTA 673

BB XIV-54

157 Cayetano Gonzalez

Handwritten cursive script, likely a signature or name, repeated multiple times in a dense, overlapping arrangement.

novembra

Ch Ch Chaisofol

Layetano
Gonzales

Christ for you

Chancelot J
Chancel

D E L A

DE NOM, Y VERB, Y DEMES
parts de Oraciò.

CONSTRUCCIO DEL NOMINATIVO
ab lo verb.

1. **O** *Mne verbum.* Tot, y qualsevol verb vol un nominatiu per suposit concordant los dos en numero, y en Persona.
2. *Prima, & secunda Persona.* La primera, y segona Persona se poden callar en la Oració, menos quant los verbs son contraris, ò si comet Emfasis. La tercera nos pot callar, sino quant sabem de qui parlam.
3. *Aliquoties.* Qualsevol Clausula, part de Oració, infinitiu, ò adverbis poden donar suposit à un verb finit de la tercera Persona del singular.
4. *Cum plures nominativi.* Quant molts nominatius singulars donan suposit à un verb,

verb, lo verb se posa en lo numero, que es en Català, y si son de diferents Persones se posa à la mes noble; que es la primera, delprés la segona, &c.

5. *Qua per se.* Los noms, que en lo singular significan multitud, com son: *Gens, Pars, Populus, &c.* poden tenir lo verb al singular, ò al plural; però millor al singular.

6. *Excipies impersonalia.* Se exceptan de la Regla general, *omne verbum* los verbs impersonals tant actius, com passius; perque no tenen suposit.

7. *Item tamquam impersonalia.* Sen exceptan també los verbs de absoluta potestat; però en estos diuhen alguns, quels dona suposit *Natura*, ò *Deus*, los quals verbs se varian per lo nom, que de ells se trau, y per lo verb *Sum*, ò *Fio*, fent, que dits noms donian suposit à dits

* *Sign. verbs.* * *Lucescit ere; Ferse clar. Diescit ere; Ferse dia. Noctescit ere; Ferse nit. Vesperascit ere; Ferse vespre. Dilucescit ere diluxit; Apuntar la Alva. Pluit ere pluit plutum; Plouere. Ningit vel nungit ere ninxit; Nevar. Grandinat ere auit atum; Apedregar. Rorat ere auit atum; Caner rosada.*

8. *Verba infinitivi modi.* Sen exceptan també los verbs infinitius, perque tenen un acusatiu per suposit.

Qua-

9. *Quadam utriunq.* Estos verbs *Sum, Fio, Existo, Evado; Vocor, Appellor, Nominor, Nuncupor, Indicor, Habeor, Videor, &c.* que son reciprochs volen nomi-

* *Sing. natiu per cas regit.* * *Sum esse fui; Esser. Fio fieri factus sum; Esser fer. Existo ere existi exitum; Esser, ò existir. Evado ere si sum; Rehixir. Vocor ari atus sum; Ser anomenat, ò ser eridat. Appellor ari atus sum; Ser anomenat. Nominor ari atus sum; Lo mateix. Nuncupor ari atus sum; Lo mateix. Indicor ari atus sum; Ser judicat. Habeor eri itus sum; Ser tingut. Videor eri visus sum; Apareixer.*

10. *Infinitum quoque utrinque.* Lo Inf-

11. *Quadam varijs modis.* S nitiu dels dits verbs reciprochs, quant se ajusta à un verb finit, y antes te acusatiu per suposit lo vol també per cas regit; pero si antes no te suposit, vol per cas regit lo mateix cas, en que està lo nom, à qui se fa la reciprocacio.

CONSTRUCCIÒ DEL GENITIU ab lo verb.

12. *Sum genitivum postulat.* Lo verb *Sum* quant significa ser alguna cosa de algú, vol genitiu de aquell de qui es la cosa.

cosa. Pero en lloch dels genitius *mei, tui, &c.* posarem los adjectius *meus, tuus, &c.* fentlos concordar ab lo suposit.

13. *Aut ad aliquid.* Lo verb *Est* quant significa tocar, ò pertanyer, ò ser de la obligació de algú, també vol genitiu, però en lloch dels genitius *mei, tui, &c.* pendrà los adjectius *meus, tuus, &c.* fentlos concordar també ab lo suposit.

14. *Item hac duo Impersonalia.* També volen genitiu quant signifiquen tocar, ò pertanyer *Interest*, y *Refert*. Però en lloch dels genitius *mei, tui, &c.* pendrà los ablatius *mea, tua, &c.* pera concordar ab lo ablatiu *re*, que si sobreentén.

15. *Quibus interdum.* Als ablatius *mea, tua, &c.* ajustats à *Interest*, y *Refert*, com estigan en lloch de genitius sels poden ajustar molts genitius. 1. *Unius, Ipsius, Solius.* 2. los genitius dels participis, com: *Ambulantis, Ambulaturi.* 3. los dels noms numerals cardinals, com: *Duorum, Trium.* 4. los dels noms universals, com: *Omnium, Paucorum.* 5. *Tanti, Quanti*, y los compostos, però los demés de preu incert se fan per adverbis. 6. y ultimò sels pot ajustar qualsevol genitiu, menos després de *tua*, y *vestra*, que posarem vocatius, v. gr. Toca à tu fill meu. *Tua refert mi fili.* Toca à vòltres minyons. *Interest vestra, ò pueri.*

Verba

16. *Verba aestimandi.* Los Verbs de estimar, ò be sian passius com *Sum, Fio, &c.* ò be sian actius, com: *Aestimo, Taxo, Habeo, Pendo, Daco.* Volen lo preu cert en ablatiu. Però del preu incert prenen genitiu, y estos ablatius *Nimio, Vili, Duplo, y Dimidio.* Y tots los genitius se poden mudar en ablatiu ab un nom *Pretium*, ò *Valor*, y *Nihili* ab preposició *pro*.

17. *Nanci, Flocci.* Als mateixos verbs de estimar, particularment al verb *Facio*, sels ajustan estos genitius *Nanci, Flocci, Pili, Hujus, Assis, y Teruncij.* Y estos nos poden mudar. Al verb *Facio*, y al verb *Consulo* sels poden ajustar los genitius *aqui, boni, y mali*, y així signifiquen pendrer alguna cosa à la bona part, ò à la mala part.

18. *Vendo, Revendo.* Los verbs de vendre, comprar, y semblants volen lo preu cert en ablatiu, però del preu incert pendrà estos genitius. *Tanti, Quanti, Tantidem, Quantivis, Quantiliber, Quanticunque, Pluris, y Minoris;* y estos ablatius *Paulo, Magno, Nimio, Minimo, Plurimo, Vili, Duplo, y Dimidio;* y tots los demés se fan per adverbis. * *Vendo ere didi ditum; vendrer. Revendo ere didi ditum; Tornar à vendre. Addico ere ixi etum; Vendrer al encant. Distrabo ere axi actum; Vendrer à molts.*

molts. *Divendo ere didi itum*; *Vendrer de diferents maneras. Venundo are dedi datum*; *Vendrer. Veneo ire iui um*; *Esser venut. Prosto are prostiti prostatum*; *Posar á venal. Indico ere ixi etum*; *Posar preu lo Mostassá. Inscribo ere psi ptum*; *Assenyalar lo preu en eserits. Liceor eri itus sum*; *Donar preu al encant. Liceo ere ui itum*; *Ser posat en preu. Licitor ari atus sum*; *Donar preu al encant. Loco are avi atum*; *Donar á lloguer. Conduco ere uxi utum*; *Pendrer á lloguer. 35. Emo ere emi emptum*; *Comprár. Coemo ere emi ptum*; *Comprár juntament. Redimo ere emi emptum*; *Redimir. Mercor ari atus sum*; *Comprár. Commercio ari atus sum*; *Comprár juntament. Consto are stiti stitum vel statum*; *Costar. 43. Valeo ere lui itum*; *Valer.*
 * *Tanti*; *En tant. Quanti*; *En quant. Tanti dem*; *En tant mateix. Quantivis*; *Per qualsevulla preu. Quantilibet*; *Per qualsevol preu. Quanticunque*; *En tant quant. Pluris*; *Per mes. Minoris*; *Per menos. Paulo*; *Per poch. Magno*; *Per molt. Nimio*; *Per un demasiat preu. Minimo*; *Per molt poch preu. Plurimo*; *Per molt. Vili*; *Per un vil preu. Duplo*; *Al doble. Dimidio*; *Per la maytat.* * *Percare*; *Molt car. Cariús*; *Mes car. Carissimé*; *Molt car. Gratis*; *De balde.*

Quin;

19. *Quin, & quibnslibet verbis. A qualsevol verb se ajusta lo preu cert, y incert, com als verbs de vendre, y comprar.*
 20. *Verba accusandi.* Los verbs de acusar, condemnar, y semblants volen lo propi crim (que es aquell que explica quin crim es) en genitiu, ó ablatiu ab preposició de, ó sens ella. Advertint, que no havem de posar lo nom del criminós, encaraque en Català si posia. Y així dihent: Jo te acuso de Lladre no havem de demanar, que hi ha per Lladre, sino per lladro.
 * *Sign. cini.* * *Accerso ere vel Accersio ire iui itum*; *Condemnar, Acusar, ó Cridar. Defero erre tuli latum*; *Acusar, ó portar. Condemno are avi atum*; *Condemnar. Damno are avi atum*; *Condemnar. Alligo are avi atum se*; *Esventarse, ó Iactarse. 48. Arguo ere ui ntum*; *Arguir. Revinco ere icis itum*; *Reconvencer. Incuso are avi atum*; *Acusar. Sugillo are avi atum*; *Marcar. Noto are avi atum*; *Notar. Infamo are avi atum*; *Infamar. Traduco ere uxi utum*; *Publicar en cosa mala. 61. Passar. 64. y 74. Transportar de un lloch á altre. Taxo are avi atum*; *Tatxar. Calumnior ari atus sum*; *Calumniar. Admonco ere ui itum*; *Avisar. Commoneo ere ui itum*; *Lo mateix.* * *Peculatus us*; *Furt dels diners de la Republica. Parricidium ii; Parricid.*
 Ince.

Incestus ñs; *Incest.* *Furtum* i; *Furt.* *Mendacium* ii; *Mentida.* *Perjurium* ii; *Iurament fals.* *Negligentia* a; *Negligentia.* *Parsimonia* a; *Parsimonia.* *Libido* inis; *Luxuria.* *Inscitia* a; *Totxesa.* *Luxuria* a; *Luxuria.* *Ambitio* onis; *Ambició.* *Maleficium* ii; *Bruxeria.* *Erratum* i; *Error.* *Promissum* i; *Promesa.*

21. *Si non fuerit proprium criminis.* Si lo crim es comú (que es aquell que no explica quin crim es) se fa com lo crim propi, meaos que no pot estàr en genitiu.

22. *Expostulavit mecum.* Lo verb *Expostulo*, y *Queror* quant significan queixar se volen la Persona en ablatiu ab preposició *cum*, y la cosa ab preposició *de*. *Queror* pot mudar la Persona en datiu, ò en acusatiu ab preposició *apud*, y la cosa en acusatiu sense preposició.

23. *Miseret, Miserefcit.* Estos verbs *Miseret*, *Miserefcit*, *Piget*, *Tadet*, *Pudet*, y *Pœnitet* volen acusatiu del qui te misericordia, y genitiu del ques te misericordia. Pero si se fan per impersonals passius, sols tenen lo genitiu. * *Miseret* ère miseruit miserum; *Tenir* misericordia.

* *Sign.* * *Miserefcit* ère; Lo mateix. *Piget* ère piguit pigitum; *Tenir* peresa. *Tadet* ère nit; *Tenir* fastich. *Pertadet* ère nit pertesum; Lo mateix. *Pudet* ère nit itum; *Tenir*

ver-

vergonya. *Pœnitet* ère nit; *Tenir* pesar, ò penedir se.

24. *Sed impersonalibus.* Quant lo genitiu que tenen los dits verbs impersonals deriva de verb, se pot mudar per la primera veu del Infinitiu, menos quant es de cosa passada, ques poia à la segona veu.

25. *Hac variam habent constructionem.* Estos verbs tenen varia construcció; perque *Miserecor* vol genitiu, ò datiu, *Memini* pres per fer menció vol genitiu, ò ablatiu ab preposició *de*, y pres per recordar se vol acusatiu. Estos *Obliviscor*, *Recordor*, *Reminiscor*, y *Recolo*, volen genitiu, ò acusatiu; pero *Recordor*, y *Reminiscor* també poden tenir ablatiu ab preposició *de*.

* *Sign.* * *Recolo* ère ui ultum; *Considerar.* *Obliviscor* isci itus sum; *Olvidarse.* *Recordor* ari atus sum; *Recordarse.* *Reminiscor* isci; *Per reminiscencia.*

26. *Potius est rerum.* *Potior* iris quant significa vencer vol genitiu, y quant significa alcançar vol ablatiu, y los verbs de abundar, ò necessitar, com son: *Egeo*, *Indigeo*, *Careo*, *Abundo*, *Affluo*, &c. volen genitiu, ò ablatiu. Però *Satago* sols

* *Sign.* vol genitiu. * *Egeo* ère ui; *Necessitar.* *Indigeo* ère ui; Lo mateix. *Careo* ère ui itum vel sum; *Carcixer.* *Abundo* arc avi atum; *Abundat.* *Affluo* ère uxi xum; Lo mateix.

reix. Satago ere egi altum; Estar cuydadòs, à fer diligent.

27. *Omne verbum admittit genitiu.*
 28. *Pro proprijs usurpantur.*
 29. *Si tamen fuerint.*

} Los
 verbs,
 q̄ fig-

nifican fer alguna cosa en alguna part, volen ablatiu ab preposició *in* dels noms propis de lloch major, comuns, y apel·latius; menos *Humus, Domus, Militia,* y *Bellum*, que se posan en genitiu, y *Rus* ea datiu, ò ablatiu sense preposició; dels propis de lloch menor, si son declinats per la primera, ò segona, volen genitiu; si son per la tercera, ò sols per lo numero plural, ablatiu sense preposició. Y se adverteix aqui primerament per totas 4. Interrogacions, que quant se ajusta algun adjectiu, ò genitiu de possessió à algun nom de lloch alashoras segueix la construcció dels propis de lloch major menos *Domus* ab *mea, tua, sua, nostra, vestra, aliena*, que sen excepta, y se queda en genitiu per la interrogació *ubi*.

Segonament se adverteix, que los noms de que se parla en totas 4. Interrogacions son. 1. Los propis de lloch major, y estos son: las quatre parts del Mon, que son: *Africa, Asia, Europa, y America*, los *Regnes, Provincias, Islas, Principats*, y altres que en si enclouhen molts propis de

de lloch menor. 2. Los propis de lloch menor, y estos son: las *Ciutats, Vilas, y Llocs* particulars. 3. Los comuns, ò apel·latius, y estos son *Casa, Vinya, Hort, Camp*, dels quals ni ha molts.

CONSTRUCCIÒ DEL DATIU ab lo verb.

30. **Q**uodvis verbum. Qualsevol verb pres adquisitivament (que es fer alguna cosa per algu) vol datiu, y lo pot mudar en ablatiu ab preposició *pro*.

31. *Præcipue tamen.* Son adquisitius propis, y volen datiu de persona, y acusatiu de cosa estos: *Do, Mutuo, Fenero, ò Feneror, Commodo, Largior, Confero, Presto, y Exhibeo.* *Confero* pot mudar lo datiu en acusatiu ab preposició *in*; *Mutuo*, que significa deixar cosa, que nos torna la mateixa, se pot mudar per lo verb *Do*, y lo adverbí *mutuo*, ò lo nom adjectiu *mutuus a um*, sentlo concordar ab la cosa deixada. Y *Commodo*, que significa deixar cosa, ques torna la mateixa se pot mudar per lo verb *do*, y lo adverbí *commodato*, ò lo nom adjectiu *commodatus* sentlo també concordar. *Mutuo*, y *Commodo*, junt ab *Fenero*, quant significan emmalleva volen

len acusatiu de cosa, y ablatiu ab preposició à, ò abs, de la Persona de qui se

* *Sign.* emmalleva. * Do are dedi datum; Donar. Mutuo are avi atum; Supra. Fenero are avi atum; vel Feneror ari atus sum; Deixar, ò Emmalleva à usura. Commodo are avi atum; Supra. 34. Largior iri itus sum; Donar ab abundancia. Confero erre tuli collatum; Entregar. 64. Presto are stiti stitum, vel statum; Prestar, ò Donar. 47. Exhibeo ère ui itum; Exhibir.

32. *Impertiam tibi fortunas meas.* Estos 4. verbs *Dono, Impertio, Aspergo, y Inferno* volen datiu de Persona, y acusatiu de cosa; ò acusatiu de Persona, y ablatiu de cosa. *Debeo* datiu de Persona, y acusatiu de cosa. *Fero* ab lo particip *acceptus*, que significa confessar haver rebut alguna cosa, vol datiu de Persona, y acusatiu de cosa, sent concordar lo particip ab la cosa

* *Sign.* rebuda. * *Dono* are avi atum; *Donar*, ò condecorar. *Impertio* ire iui itum; *Fer* participant. *Aspergo* ere si sum; *Escampar*. *Inferno* ere travi atum; *Estender*. *Debeo* ère ui itum; *Deurer*.

33. *Satisfacio.* Los verbs de pagar, satisfer, y semblants volen datiu de Persona, y

* *Sign.* acusatiu de cosa. * *Satisfacio* ere eci actum; *Satisfer*. *Solvo* ere vi utum; *Pagar*. 77. *Deslligar*, ò *Desembrassar*. *Resolvo* ere vi utum;

utum; *Tornar à pagar*. *Renumero* are avi atum; *Tornar à pagar de contants*. *Numero* are avi atum; *Pagar de contants*. *Remetior* iri mensus sum; *Tornar à pagar midint*. *Pendo* ere pependi pensum; *Pagar pesant*. *Rependo* ere rependi sum; *Tornar à pagar pesant*. *Refero* erre tuli latum; *Referir*. *Repono* ere ui itum; *Tornar*. *Respondeo* ère respondi sum; *Correspondrer*, ò *satisfier*. 39.

34. *Commodo pro Prosum.* Los verbs de aprofitar, danyar, y semblants volen datiu. Pero estos: *Adjuvo, Foveo, Lado, Offendo, y Laudo* volen acusatiu. *Studeo* quant significa estudiar vol datiu, y quant sig-

* *Sign.* nifica desitjar, acusatiu. * *Commodo* are avi atum; *Aprofitar*. 31. *Incommodo* are avi atum; *Danyar*. *Opitulor* ari atus sum; *Ajudar*. *Prosum* desse fui; *Aprofitar*. *Auxilior* ari atus sum; *Donar auxili*. *Suppedito* are avi atum; *Administrar*. 61. *Suppeditar*. *Suggero* ere essi estum; *Subministrar*. *Succurro* ere urri ursum; *Socorrer*. *Subvenio* ire eni entum; *Subvenir*. *Adminiculor* ari atus sum; *Ajudar de poch en poch*. *Patrocinar* ari atus sum; *Patrocinar*. *Suffragor* ari atus sum; *Ajudar en vot*. *Adsum* adesse adfui; *Ajudar estant present*.

* *Faveo* ère favi fautum; *Afavorir*. * *Adjuvo* are iuvi jutum; *Ajudar*. *Foveo* ère fovi

fovi fotum; Fomentar. Lado ere lesi lasum; Danyar. Offendo ere di sum; Ofendrer. Laudo are avi atum; Alabar.

35. *Benevolo, Benecupio.* Los verbs *Volo, Cupio, Dico, y Facio* ab los adverbis *bene*, ò *male* volen datiu, y *Benedico* lo pot mudar en acusatiu. *Medeor, y Medicor* volen datiu, ò acusatiu. *Confert* impersonal, que significa ser util vol datiu. *Conduco* quant significa conduhir, vol datiu, ò acusatiu ab preposició *ad*. * *Medeor eri; Donar remey. Medicor ari atus sum*, vel *Medico; Medicinejar. Conduco ere uxi ultum; Conduhir. 18.*

36. *Consulo tibi, do concilium.* *Consulo* quant significa demanar concell, vol acusatiu de la Persona de quis demana, y ablatiu ab preposició *de* de la cosa de ques demana. Pero quant significa donar concell, ò mirar per algú junt ab *Cano*, y *Prospicio* quant també significan mirar per algú
- * *Sign.* vol datiu. * *Consulo ere ui ultum; Supra. Cano ere cecini tantum; Mirar per algú. 61. Cantar. Prospicio ere exi estum; Mirar per algú. 61. Mirar, ò veurer.*

37. *Metuo, Timeo, Formido.* Estos 7. verbs *Metuo, Timeo, Formido, Vereor, Horreo, Paveo, y Caveo*, volen datiu de aquell à qui temem no vinga dany, y acusatiu de aquell que temem nos fassa dany, y lo acu-

acusatiu lo poden mudar en ablatiu ab

* *Sign.* preposició *a, abs, ex, ò de*. * *Metuo ere ui; Temer. Timeo ere ui; Lo mateix. Formido are avi atum; Temer demasiadament. Vereor eri itus sum; Temer ab vergonya. Horreo ere ui; Temer, ò tenir horror. Paveo ere pavi; Temer, ò tenir por. Caveo ere cavi cautum; Temer, ò provehir, ò guardar-se.*

38. *Ad hac qua imperandi.* Volen datiu de Persona, y acusatiu de cosa. 1. Los verbs de manar, com *Iubeo, Impero, Edico, Praecipio*. 2. Los de encomanar, com *Delego, Committo, Mando*. 3. Los de assenyalar, com *Designo, Constituo, Indico, Praefigo*. 4. Los de ordenar, com *Decerno, Statuo*, y los semblants. *Temporo*, y *Moderor* sols volen datiu, y lo poden mudar en acu-

* *Sign.* satiu. * *Iubeo ere si sum; Manar com à Senyor. Impero are avi atum; Manar ab imperi. Praecipio ere epi ptum; Manar. Praescribo ere psi ptum; Assenyalar. Dicto are avi actum; Assenyalar ò aictar. Edico ere ixi tum; Manar com à Ministre, ò Governador, ò fent edictes. Mando are avi atum; Manar. Committo ere isi sum; Encomanar. Delego are avi atum; Subdelegar. 39. Embiar embaxadors. Indico ere ixi tum; Assenyalar. 39. Designo are avi atum; Assenyalar. Constituo ere ui utum;*

Conf-

Constituhir; ò *ordenar*. *Præstituo* ère *uñ utum*; *Ordenar* primer, ò *assenyalar*. *Con-dico* ère *ixi etum*; *Determinar*, ò *dennunciar*. *Præfigo* ère *ixi xum*; *Assenyalar* *fixament*. *Tempero* are *avi atum*; *Temperar*. *Moderor* ari *atus sum*; *Moderar*, ò *tem-plar*.

39. *Dico tibi*. Los verbs de dir, enviar, explicar, y semblants volen datiu de Persona, y acusatiu de cosa. *Dico*, *Scribo*, *Rescribo*, *Mitto*, *Remitto*, *Respondeo*, *Refero*, y *Loquor* poden mudar lo datiu en acusatiu ab preposició *ad*. *Loquor* també en ablatiu ab preposició *cum*. *Alloquor* vol sols acusatiu, y lo pot mudar en ablatiu

* *Sign.* ab preposició *cum*. * *Dico* ère *dixi etum*; *Dir*. 40. *Dico* are *avi actum*; *Dedicar*. *Scribo* ère *psi ptum*; *Escriuerer*. *Loquor* loqui *utus sum*; *Parlar*. *Recenseo* ère *ui sum*; *Referir*, ò *Contar*. *Narro* are *avi atum*; *Referir*. *Expono* ère *sui itum*; *Explicar*. *Explico* are *cui itum*, vel *avi atum*; *Explicar*. *Aperio* ire *ui ertum*; *Descubrir*. *Indico* are *avi atum*; *Manifestar*. 38. *Demonstro* are *avi atum*; *Demonstrar*. *Refero* erre *tuli latum*; *Referir*. * *Rescribo* ère *psi ptum*; *Tornar à escriuerer*. *Mitto* ère *isi ssun*; *Embiar*. *Remitto* ère *isi ssun*; *Remetrer*. *Respondeo* ère *respondi sum*; *Respondrer*. 33. *Alloquor* qui *alloquutus sum*; *Parlar*.

Qua

40. *Qua ad obsequium*. Los verbs de obsequiar obehir, servir, y semblants volen datiu. *Dominor* lo pot mudar en acusatiu ab preposició *in*, ò *inter*, ò en genitiu sens preposició. Se ajustan à esta Regla los verbs de perdonar, oferir, dedicar, sacrfi-

* *Sign.* car, y semblants. * *Morigeror* ari *atus sum*; *Complaurer*. *Moremgero* ère *ssi sum*; *Lo mateix*. *Obsequor* qui *quutus sum*; *Obsequiar*. *Obsecundo* are *avi atum*; *Ser favorable*. *Obseruio* ire *ivi itum*; *Servir de gana*, ò *ab afició*. *Servio* ire *ivi itum*; *Servir*. *Inseruio* ire *ivi itum*; *Mirar per algú*, ò *servir*. *Subservio* ire *ivi itum*; *Servir sota de altre*. *Subparasitor* ari *atus sum*; *Servir fent lo trua*. *Ancillor* ari *atus sum*; *Servir com à esclau*. *Assentor* ari *atus sum*; *Lissonjear*. *Adulor* ari *atus sum*; *Adular*. *Palpor* ari *atus sum*; vel *palpo*; *Palpar*, ò *fer alagos de mans*. *Obedio* ire *ivi itum*; *Obehir*. *Milito* are *avi atum*; *Servir com à Soldat*. *Pareo* ère *ui itum*; *Obehir*. *Dominor* ari *atus sum*; *Dominar*.

41. *Auscullo tibi*. *Auscullo* quant significa escoltar vol acusatiu, però quant significa obehir, vol datiu junt ab lo participi *audiens* quant significa lo qui obeheix, *Obtempero*, *Cedo*, y *Concedo*; y los dos ultims

* *Sign.* també acusatiu de cosa. * *Auscullo* are *avi atum*; *Supra*. *Audiens*; *Lo qui obeheix*. 61.

B

Lo

Lo qui ou. Obtempero are avi atum; Obedir. Cedo ere cessum; Cedir. 61. Cado ere cecidi casum; Ferir, ò matar. 56. Concedo ere ssum; Concedir.

42. *Consentio tibi, sive tecum.* Los verbs de consentir, dissentir, y semblants volen datiu. Los de consentir lo poden mudar en ablatiu ab preposició *cum*, y los de dissentir ab preposició *à*, ò *abs*. * *Consentio ire si sum; Consentir. Assentio ire si sum, vel Assentior iri sus sum; Consentir. Dissentio ire si sum; Dissentir. Subscribo ere psi ptum; Submetrerse. ò firmar sota. Suffragor ari atus sum; Afavorir en vot. Adstipulor ari atus sum; Otorgar.*

43. *Accedo tibi.* Lo verb *Accedo* vol datiu, ò acusatiu ab preposició *ad* si lo nom ho admet. *Convenio* vol datiu de la primera persona à qui convè, y ablatiu ab preposició *cum* de la segona persona. *Constat* vol tambe datiu, y si es plural lo pot mudar en acusatiu ab preposició *inter*. * *Accedo ere ssum; Acercarse. Convenio ire entum; Convenir. 64. Arribar juntament. Constat are constitit constium vel constatum; Constar, ò esser manifest à algú. 18. 27. Ser constant en alguna cosa. 77. Constar, ò compondrerse de alguna cosa.*

44. *Refragor.* Los verbs de repugnar, contradir, ò resistir, y semblants volen datiu, junt

junt ab los verbs *Es, Exeo, Procedo, &c.* ab lo adverbí obviam, ò lo nom adjectiu obvius a um, que significan eixir al en-

* *Sign. contre. * Refragor ari atus sum; Contradir en vot. Obsto are stiti stitum, vel statum; Obstar, ò resistir. Obisto ere stiti stitum; Resistir. Obstrepo ere ui itum; Resistir fent remor, ò estrepit. Resisto ere stiti stitum; Resistir. Repugno are avi atum; Repugnar. Reluctor ari atus sum; Lo mateix. Reclamo are avi atum; Reclamar. Officio ere eci etum; Danyar. Occurro ere occurri sum; Encontrar. Adversor ari atus sum; Ser contrari.*

45. *Dissideo tibi, sive tecum.* Los verbs de pelear, y tenir dissensions volen datiu, ò ablatiu ab preposició *cum*, y los de pelear lo poden mudar en acusatiu ab preposició

* *Sign. contra, ò adversus. * Dissideo ere edi; Tenir dissensions. Contendo ere contendi sum, vel tum; Tenir contiendas. 62. Demanar encaridament. 61. Tirar, ò llançar. Certo are avi atum; Pelear. Pugno are avi atum; Pelear. Alterco are avi atum, vel Altercor; Tenir contiendas, ò disputas.*

46. *Verba qua relationem.* Los verbs relatius, ò be fian relatius per si sols com *Aquo, Similo, Equiparo, Equipolleo, Harco, Equivaleo, &c.* ò be per medi de algun nom relatiu ajuntat à *sum, es, est*

com *Pater*; *Mater*; *Frater*; *Soror*; &c.
 * *Sign.* volen datiu. * *Aquo are avi atum*; *Ignalar*. *Similo are avi atum*; *Assimilar*. *Equiparo are avi atum*; *Equiparar*, ò *ignalar*. *Equipolleo ère ui*; *Poder igualment*. *Hareo ère hafi sum*; *Arrimarfe*. *Equivalleo ère ui itum*; *Poder igualment*.

47. *Hujusmodi ferme*. Los verbs *relatiu* compostos ab la preposició *pra* volen datiu. *Praniteo*, *Pramineo*, *Prasto*, y *Pracello* lo poden mudar en acusatiu. *Praco*, *Pracedo*, *Praurro*, *Praverto*, y *Pravenio*
 * *Sign.* volen acusatiu. * *Praluceo ère uxi*; *Lluhir mes*, ò *ser mes noble*. *Prapolleo ère ui*; *Poder mes*. *Prabibo ère bi itum*; *Beurer primer*. *Prarripio ère ui optum*; *Arrebassar primer*. * *Praniteo ère ui*; *Resplendir mes*. *Pramineo ère ui*; *Ser mes eminent*. *Prasto are stiti stitum*, vel *statum*; *Ser major*, ò *excedir*. 31. *Pracello ère ui sum*; *Sobrepujar*. * *Praco ire iui itum*; *Anar primer*. *Pracedo ère ssi sum*; *Precehir*. *Praurro ère praencurri ursum*; *Correr primer*. *Praverto ère ti sum*; *Girar primer*. *Pravenio ire eni entum*; *Venir primer*.

48. *Ad Admolitus est illi manum*. Los verbs *relatiu* compostos ab la preposició *ad*, volen datiu. *Accumbo* lo pot mudar en ablatiu ab preposició *in*. *Apprimo*, *Adharco*, *Adharesco*, *Admoveo*, *Adigo*, *Asfigo*, y *Alligo*, lo poden mudar en acu-

tiu ab preposició *in*, ò *ad*, si lo nom ho
 * *Sign.* admet. * *Admolior iri itus sum*; *Llançar*, ò *posar sobre*. *Accumbo are ui itum* *Assentarfe* prop de algú. *Assideo ère edi*; *Assentarfe* prop de algú. *Advolvo ère vi utum*; *Girar sobre de alguna cosa*. *Arrideo ère si sum*; *Fer riallas a algú*. *Allubesco ère allibui*; *Esser agradable*. *Adjaceo ère ui*; *Confrontar*. *Affulgeo ère si sum*; *Lluir*, ò *descubrirse a algú*. * *Accumbo ère ui itum*; *Assentarfe en taula*. * *Apprimo ère essi sum*; *Apretar*. *Adharco ère si sum*; *Arrimarfe*. *Adharesco ère adhasi sum*; *Comensar a arrimarfe*. *Admoveo ère vi utum*; *Arrimar*. *Adigo ère egi*; *Fixar*. *Affigo ère ixi xum*; *Fixar*. *Alligo are avi atum*; *Lligar a alguna part*. 20.

49. *Con, convixit nobis*. Los verbs *relatiu* compostos ab la preposició *con* volen datiu, y lo poden mudar en ablatiu ab preposició *cum*. Pero *Commigro* lo pot mudar en acusatiu del modo que lo nom ho admet, y
 * *Sign.* te també del lloch a quo ablatiu. * *Convivo ère xi etum*; *Viurer juntament*. *Commigro are avi atum*; *Mudarfe*. *Commorior mori mortuus sum*; *Morir juntament*. *Colludo ère si sum*; *Burlarfe*.

50. *Sub, subjacent fortuna*. Los verbs *relatiu* compostos ab la preposició *sub* volen datiu.

datiu. *Subeo* lo pot mudar en acusatiu. *Succedo*, y *Subjicio* també però ab pre-

- * *Sign.* posició in. * *Subjaccio* ère ui; *Estàr subjectò*, ò *estàr sota*. *Suboleo* ère ui; *Arribar* à algú en noticia. *Subsum* subesse; *Estàr sota*. * *Subeo* ire iui itum, munus; *Empendrer* lo carrech. *Subire tormentum*; *Passar* lo torment. * *Succedo* ere ssi sum; *Succibir*. *Subjicio* ere eci etum; *Subjectar*.

51. *Ante*, *Antestat*. Los verbs relatiu compostos ab la preposició *ante*, volen datiu. *Antecedo*, *Anteverto*, *Antecello*, y *Anteo* lo poden mudar en acu-

- * *Sign.* latiu. * *Antesto* are stiti stitum, vel statum; *Estàr antes*, ò *avançar*. *Antepono* ere sui itum; *Anteposar*. *Antefero* erre tuli latum; * *Anteposar*, ò *preferir*. * *Antecedo* ere ssi sum; *Precebir*, ò *anar devant*. *Anteverto* ere te sum; *Girar prim.r*. *Antecello* ere ui; *Excedir*. *Anteo* ire iui itum; *Anar devant*.

52. *Post*, *Posthabeo*. Los verbs relatiu compostos ab la preposició *post* volen datiu

- * *Sign.* de Persona, y acusatiu de cosa. * *Posthabeo* ère ui itum; *Postposar*. *Postpono* ere ui itum; *Lo mateix*.

53. *Ob*, *Obgannit nobis*. Los verbs relatiu compostos ab la preposició *ob* volen datiu. *Obgannio*, y *Objicio* lo poden mudar en

- * *Sign.* acusatiu ab preposició in, ò ad. * *Occino*
etc

ere occinui, *occini*, vel *occinui*; *Cantar mal*. *Obturbo* are avi atum; *Destorbar*. *Oppono* ere ui itum; *Opposar*. *Oppedo* ere oppedi; *Petejarse* ab algú. *Obmurmuro* are avi atum; *Contra murmurar*. * *Obgannio* vel *Oggannio* ire iui itum; *Fer lo codoler*, ò *romprer las orellas*. *Objicio* ere eci etum; *Objectar*.

54. *In*, *Indormis* *faccis*. Los verbs relatiu compostos ab la preposició in volen datiu. *Illudo*, y *Insulto* poden mudar lo en acusatiu. *Incumbo* també però ab preposició in. *Innitor*, y lo seu simple *Nitor* lo poden mudar en acusatiu ab preposició in; ò en ablatiu ab dita preposició, y *Insuno* també lo pot mudar en ablatiu ab pre-

- * *Sign.* posició in. * *Indormio* ire iui itum; *Dormir sobre alguna cosa*. *Invigilo* are avi atum; *Vetilar sobre alguna cosa*. *Immoro* are atus sum; *Entretenirse*. *Immoro* are ori in mortuus sum; *Morirse sobre alguna cosa*, ò *aplicarse mortalment* à alguna cosa. *Insudo* are avi atum; *Suar sobre alguna cosa*. *Insideo* ère edi; *Estàr assentat sobre alguna cosa*. *Immineo* ère ui; *Amenassar*. *Impendo* ère impendi sum; *Amenassar*, ò *Estàr pendent sobre de algú*. *Incedo* vel *Incesso* ssi sum; *Venir*, ò *caurer* à algú. *Incido* ere incidi; *Esdevenir*, ò *caurer* à algú. * *Illudo* ere si sum; *Burlarse*, ò *escarnir*. *Insulto* are

avi atum; Saltar sobre de algú, ò Burlar-se. * Incumbo ere ubui itum; Aplicar-se. * Innitor Inniti sus vel xus sum; Esquivar. Nitor; Lo mateix. * Insum inesse; Estar en algú.

55. Inter, Intermisceo vera falsis. Los verbs relatiu compoſtos ab la prepoció inter, volen datiu. Intervenio lo pot mudar en acusatiu ab prepoció inter. Interdico vpl datiu de Persona, y acusatiu de cosa, y pot mudar lo acusatiu en ablatiu. Y se adverteix, que encaraque aqueix acusatiu à la activa se mudia en ablatiu, à la passiva se posa en nominatiu per suposit; ò be pot ferse per impersonal deixant estar lo dit ablatiu, junt ab lo datiu, com

* Sign. à la activa. * Intermisceo ere ſcui xium; Entremesclar. Interfero interferece ſervi itum; vel ſcui extum; Entremesclar, ò entremesclar. Interficio ere eci etum; Entrellançar. Interſum intereſſe fui; Entrevenir. * Intervenio ire eni entum; Entrevenir. * Interdico ere xi etum; Prohibir, ò vedar.

56. Contigit mihi. Los verbs de ſuccehir, ò eſdevenir volen datiu de la Persona à

* Sign. qui ſucceheix, ò eſdeve. * Contingit ere contigit; Succehir. Accidit ere accidit; Eſdevenir. Evenit ire eni entum; Succehir. Uſurvenit ire eni entum; Succehir de coſ-

rum. Obtingit ere obtingit; Eſdevenir. Cedit ere ſſit ſum; Succehir. 41. 61. Cado matar. Succedit ere ſſit ſum; Succehir. Obvenit ire eni entum; Eſdevenir. Vertit ere tit ſum; Succehir. 61. Girar. Cadit ere cecidit caſum; Eſdevenir. 64. Caure. 74. Caure.

57. Fido, Confido. Los verbs de prometter, Entregar, Fiar, Confiar, y ſemblants volen datiu. Fido, y Confido lo poden mudar en ablatiu. Spondeo, y Nubo també però ab prepoció cum. Spondeo vol dir, caſarſe lo Home, junt ab eſta fraſa: Ducere aliquam in uxorem. Nubo vol dir, caſarſe la Dona, junt ab eſta traſa: Ducere aliquem in maritum. Credo ſe uſa de moltas maneras: Credo Deo, vol dir: crech lo que diu Deu. Credo Deum: crech, que hi ha Deu. Y credo in Deum: tinch tota la eſperança poſada en Deu.

* Sign. * Fidem habeo; Tenir ſe. Fidem facio; Fer ſe. Fidem do; Donar ſe. Polliceor eri itus ſum; Prometter. Credo ere didi itum; Entregar, y te també los 3. ſignificats que ſon ſobre. * Fido ere ſſus ſum; Fiarſe. Confido ere ſus ſum; Confiar. * Spondeo ere ſpondi ſponſum; Prometter, ò caſarſe lo Home. Nubo ere nupſi vel nuptus ſum nuptum; Caſarſe la Dona.

58. Item has Liquet, Vacat. Eſtos verbs Li-
quet,

quet, Vacat, Placet, Displicet, Doler, Succenseo, Indignor, y Minor volen datiu. Indignor lo pot mudar en acusatiu, ò ablatiu. Vaco quant significa està buyt, ò no tenir vol ablatiu ab preposició a, ò abs, ò sens ella. Quant significa donar obra, ò aplicar-se datiu, ò acusatiu ab preposició in, ò ad. Y quant significa vagar

* Sign. vol datiu de aquell à qui vaga. * Liqueo liquere; Esser clar, manifest, ò notori. Vaco are avi atum; Sobre. Placeo ère ut itum; Agradar. Displiceo ère ut itum; Desagradar. Doler ère ut; Doldrer, ò saber mal à algú. 72. Doleo; Doldrer-se de alguna cosa. Succenseo ère ut sum; Enfallonir-se, ò irritar-se contra algú. * Indignor ari atus sum; Indignar-se. Minor ari atus sum; Amenassar.

59. Adduntur, & hi dativi. Estos datius adverbials Tempore, Vesperis, Luci, Heri, Brevi, y Perbreui se ajustan à qualsevol verb. Y també per elegancia quant à la Oració hi ha lo pronom meus, si pot ajustar mihi; quant hi ha tuus, tibi; y quant hi ha suus, sibi. * Tempore; A temp. Vesperis; De vespre. Luci; De dia. Heri; Ahir. Brevi; En breu. Perbreui; Molt breument.

60. Est pro habeo. Lo verb sum quant significa tenir vol nominatiu de la cosa que tenim,

tenim, y datiu de la Persona que te. Y à vegadas te dos datius, y es quant significa servir à algú de enfado, alegria, gloria, &c.

CONSTRUCCIÒ DEL ACUSATIV ab lo verb.

61. Verba transiiva. Los verbs transitius de qualsevol genero que fían vo-

* Sign. len acusatiu. * Saluto are avi atum; Saludar. Numero are avi atum; Contar. Bibo ere bi itum; Beurer. Loquor loqui utus sum; Dir, ò parlar. Osculo ari atus sum; Besar. Los s. següents. n. 23. Deset ère ut; Estar be, ò estar decent. Dedeet ère ut; No estar decent.

62. Sunt que geminum. Los verbs de enseñar, demanar, avisar, y semblants volen acusatiu de Persona, y acusatiu de cosa. Monco, Commonco, Docco, y Edoceo poden mudar lo acusatiu de cosa en ablatiu ab preposició de. Erudio, Instruo, Informo, Instiruo, y Imbuo també però sense preposició. Los de demanar poden mudar lo acusatiu de Persona en ablatiu ab preposició a, ò abs. Celo, que significa ocultar, també te dos acusatius, y lo de cosa lo pot mudar en ablatiu; y aquest acusatiu de

de cosa à la passiva puja en nominatiu, y lo acusatiu de Persona se muda en da-

- * *Sign. tiu.* * *Dedocce ère ui octum.* *Defense-nyar.* * *Moneo ère ui itum; Avisar.* *Com-moneo ère ui itum; Lo mateix.* *Docce ère ui octum; Ensenyar.* *Edoceo ère ui itum; Ensenyar ab diligencia.* * *Erudio ère iui itum; Ensenyar, ò instruhir.* *Instruo ère xi itum; Instruhir.* *Informo are avi atum; Informar.* *Instituto ère ui utum; Erudir.* 61. *Començar.* *Imbuo ère ui utum; Imbuir.* * *Posco ère poposci; Demanar lo honest, ò just.* *Rogo are avi atum; Pregar.* *Oro are avi atum; Orar, ò pregar.* *Exoro are avi atum; Pregar molt, ò alcançar demanant.* *Postulo are avi atum; Demanar en judici.* *Flagito are avi atum; Demanar ab instan-cia, ò importunitat.* *Peto ère iui itum; Demanar.*

63. *Exuo, Induo.* Los verbs de vestir, calçar semblants, y contraris volen dos acusatiu; y poden mudar lo de cosa en ablatiu.
- * *Sign.* * *Exuo ère ui utum; Despullar.* *Induo ère ui utum; Vestir.* *Vestio ère iui itum; Ves-tir.* *Calceo, vel calcio are avi atum; Cal-sar.* *Cingo ère xi itum; Cenyr.* *Accingo's Lo mateix.*

64. *Qua significant motu ad locum.* Per la

65. *Item hac confero me domum.* Interro-gació quo (que es quant se significa movi-ment

ment à algun lloch) los noms propis de lloch major, comuns, ò apellatiu se posan en acusatiu ab preposició *in*, ò *ad*, menos *domus*, y *rus*, los quals junt ab los propis de lloch menor se posan en acusatiu sense preposició. *Peto, Intro, y Ingredior* volen acusatiu sense preposició de qualsevol

- * *Sign. nom que sia.* * *Eo ère iui itum; Anar.* *Redeo ère iui itum; Tornar.* *Navigo are avi atum; Navegar.* *Confero me tui colla-tum; Anarmen.* 31. *Recipio me, ère cepi-ceptum; Tornarmen.* *Proficiscor sci pro-fectus sum; Partirse à algun lloch.* *Revertor xi sus sum; Tornarsen.* *Abeo ère iui itum; Anarsen.* 61. *Habeo ère ui itum; Tenir.*

66. *Quibuslibet verbis apponitur.* A qual-sevol verb se pot ajustàr lo espay de temps (que es aquell, que explica quant temps) y se posa en ablatiu sense preposició, ò en acusatiu sense preposició, ò ab una de estas *Inter, Intra, Circiter, Post, Per,*

- * *Sign. Ante, &c.* * *Poto are avi atum, vel po-tum; Benrer.* *Desideo ère edi; Estàr ocids.* *Nascor nasci natus sum; Naixer.* *Oporior iri itus sum; Aguardar.* *Commoror ari atus sum; Entretenirse.*

67. *At quoties non spatium.* A qualsevol verb se pot ajustàr la especie de temps (que es aquell que explica en quin temps) y se posa en ablatiu solament. Pera pre-gun-

guntar cosa de especie de temps usarem del adverbí *Quando*. Pera preguntar de espay, del adverbí *Quamdiu*. Pera respondrer à la especie usarem dels numerals ordinals *Primus*, *Secundus*, *Tertius*, y los posarem al singular. Pera respondrer al espay dels numerals cardinals *unus*, *Duo*, *tres*, &c. v. gr. *Quando studebas? Hora secundà. Quamdiu studuisti? Duas*
 * *Sign. horas.* * *Vigilo are avi atum; Vetllar. Dormio ire iui itum; Dormir. Desideo ere edi; Estàr ocios. Viso ere visi visum; Anar à veurer à algu, ò visitar. Venio ire veni ventum; Venir.*

Aquí ve be explicar las Calendas, Nonas, y Idus per fer cosa de temps. Per això se ha de saber quants dies te cada Mes, y se farà ab estos versos.

Ter denos September habet, totidemque November,

Iunius, Aprilis; reliquis superadditur unus:

Sit nisi Bissextus, viginti Februus octo.

Las Calendas de tots los Mesos son al primer dia. Las Nonas son à set, y los Idus à quinse de aqueixos quatre Mesos: *Martius, & Mayus, October, Iulius atque;* però dels demès Mesos las Nonas son à finch, y los Idus à tretse. Y se conta de aquesta manera: v. gr.

Al

Al primer del Mes, *Kalendis Mensis Octobris, Martij, &c.*

A dos del Mes de Mars: *Postridie Kalendas Martij.*

A tres de Mars. *Quinto ante Nonas Martij;* perque desde 3. fins à 7. en que son las Nonas ni vàn 4. y lo mateix dia 3. son 5. y per això dièm. *Quinto.*

A 9. de Mars: *Septimo ante Idus Martij;* perque desde 9. fins à 15. ea que son los Idus ni vàn 7. y lo mateix dia 9. son 6.

A 17. de Mars: *Decimo sexto ante Kalendas Aprilis;* perque desde 17. fins al primer de Abril, en que son las Calendas immediatas ni vàn 15. y lo mateix dia 17. son 16. Y se adverteix que si son passadas las Calendas sempre se conta per las Nonas, si son passadas las Nonas per los Idus, &c.

68. *Quibusdam, & loci spatium.* La distancia de lloch, ò de temps se posa en acusatiu, ò ablatiu. Y los verbs, à qui regularmente se ajusta aquest espay, ò distancia, son: *Distat, Patet in longum, Patet in altum, &c. Absum, Procedo, y Intersum.* Però ab *Intersum* la distancia se posa per suposit, y los llochs, que distan lo un seguint la Interrogació *Unde*, y lo altre la Interrogació *Quo;* ò be tots dos en acusatiu.

* *Sign.* *latiu* ab la preposició: *Inter*. * *Dis*to are *distiti stitum*, vel *statum*; *Dis*tar. *Patet in longum*; *Tenir de llargaria*. *Patet in altum*; *Tenir de alsada*. *Absum abesse abfui*; *Es*tàr ausent. *Inter*sum esse fui; *Entre*venir, ò haverhi entre. *Procedo ssi ssim*; *Anar en* devant.

69. *Quodlibet verbum quantumvis intransitivum*. Qualsevol verb encaraque vulla datiu per propria construcció, pot tenir acusatiu del nom, que significa lo acte del verb, ò de altre nom semblant. Estos verbs: *Latet*, *Fugit*, y *Praterit*, que significan ignorar, volen nominatiu per suposit de la cosa, que ignoram, y acusatiu de la Persona que ignora. Estos acusatiu: *Quid*, *Nihil*, *Tantum*, *Multum*, *Plus*, *Hoc*, *Istud*, y *Illud*, se poden ajustar à qualsevol verb encaraque vulga

* *Sign.* datiu. * *Vivo ere vixi victum*; *Viv*er. *Dormio ire iui itum*; *Dormir*. *Navigo are avi atum*; *Navegar*. *Gaudeo ere isus sum*; *Alegrarse*. * *Latet ere l atuit*; *Fugit ere fugit fugitum*; *Praterit ire iuit itum*; *Supra*,

CONS

CONSTRUCCIÒ DEL ABLATIU ab lo verb.

70.

Quodvis verbum admit- tit ablativum.

71.

Exemplum modi.

A qualsevol verb se pot ajustar lo instrument (que es allò ab que fem alguna cosa.) Lo modo (que es lo modo, ò manera, ab que fem alguna cosa.) La causa (que es allò per amor del qual fem alguna cosa.) Y lo medi (que es allò per medi del qual fem alguna cosa.) Y tots se posan en ablatiu. Lo instrument sens preposició. Lo modo sense preposició, ò ab preposició *cum*. La causa en ablatiu sens preposició, ò en acusatiu ab preposició *per*, *propter*, ò *ob*. Y lo medi en ablatiu ab lo nom medius a um.

72.

His finitima sunt. Los verbs, que significan qualitat del animo, ò del cos, volen ablatiu, ò acusatiu ab preposició *Intra*, ò *Secundum*. Y per los Poetas acusatiu.

* *Sign.*

* *Agrato are avi atum*; *Es*tàr aflagit, ò malalt. *Dis*crucior ari atus sum; *Es*ser atormentat. *Candeo ere ni*; *Ser* blanch. *Rubeo ere ni*; *Es*ser roig. *Languedo ere ni*; *Es*tàr defallit, ò enflaquirse. *Caneo ere ni*; *Tornarse blanch.*

73.

Qua vims obtinent. Los verbs, que significan

C

fican

fican excedir, ò sobrepujar à mes del propi cas regit, volen ablatiu de allò, en que se sobrepuja.

74. *Qua significant motum à loco.* Los verbs que signifiquen moviment de venir, ò de apartarse de algun lloch volen ablatiu ab preposició *à, abs, ex*, ò de dels noms propis de lloch major, comuns, ò apellatius, menos *Domus*, y *Rus*, que junt ab los propis de lloch menor se posan en ablatiu sense preposició. Los verbs que signifiquen passar volen los propis de lloch major, comuns, ò apellatius en acusatiu ab preposició *per*, menos *Domus*, y *Rus*, que junt ab los propis de lloch menor se posan en ablatiu sense preposició. * *Discedo ere ssum; Apartarse. Revertor ti sus sum; Tornarsen. Recedo ere ssum; Apartarse.*

75. *Qua pro aliqua parte.* La dicció *quà* que significa per quina part, per quin cami, ò per la part que, se ajusta à verbs de passar, y à verbs de confrontar.

76. *Quibuslibet verbis additur ablativus.* Lo ablatiu absolut (que es quant en los anys nos troba referida la persona agent, y en los havents la persona passient) se pot ajustar à qualsevol verb, y havent de ser del verb *sum*, se posa lo nom tot sol v. gr. sent jo Consul. *Me Consule.*

77. *Verba implendi.* Los verbs de umplir, car-

carregar, y semblants volen acusatiu de la cosa umplerta, y ablatiu de la materia de que se omple. *Impleo*, y *Refercio* poden tenir dit ablatiu ab preposició *de*, y lo

- * *Sign.* poden mudar en genitiu. * *Satio are avi atum; Saciar, ò afartar. Saturo are avi atum; Afartar. Expleo ere eui etum; Umplir. Ingurgito are avi atum; Empapatxar, ò umplir. Obruo ere ui utum; Umplir, ò cubrir. Onero are avi atum; Carregar. Levo are avi atum; Aliviar. Exonero are avi atum; Descarregar. Nudo are avi atum; Despullar. Exuo ere ui utum; Despullar. Expolio are avi atum; Despullar. Emungo ere nxi etum; Manyar. * Impleo ere eui tum; Umplir. Refercio ire si ertum; Umplir de gom à gom.*

78. *Item Prosequor.* Estos verbs à mes del acusatiu passient, volen ablatiu de aquell nom, de qui prenen lo significat. * *Prosequor qui utus sum. Afficio ere eci etum.*

79. *Pluit lapidibus.* Lo verb *Pluit* vol acusatiu, ò ablatiu.

80. *Bene mereor. Mereor* ab los adverbis *Benè, Malè, Pejús, Meliùs, Optimè, y Pessimè*, vol ablatiu ab preposició *de* pero sense los adverbis juntament ab lo verb *mereo* vol * *Sign.* acusatiu. * *Bene mereor eri itus sum; Aportarse be. Malè mereor; Aportarse mal. Pejús mereor; Aportarse pitjor. Meliùs*

*mereor; Aportarse millor. Optimè mereor; Aportarse molt be. Pessimè mereor; Aportarse molt mal. * Mereor; Mereixer. Mereor ere ui itum; Lo mateix. 83. Marco ere mastus sum; Estar trist.*

81. *Passivis additur.* Pera fer la Oració per passiva, lo acusatiu passient, se muda en nominatiu, y la Persona agent en datiu, ò acusatiu ab preposició *per*, ò ablatiu ab preposició *a*, ò *abs*, y los demès casos quedau del mateix modo.

82. *Qua per se passiva.* Estos verbs *Veneo; Vapulo; Fio; Exulo*, y *Liceo* sempre se fan per passiva, encaraque lo Català sia de activa, tenint los mateixos casos quels

* *Sign.* verbs passius. * *Veneo ire iui venum; Esser venit. Vapulo are avi atum; Esser asotat. Fio fieri factus sum; Esser fet. Exulo are avi atum; Ser desterrat. Lico ere ui itum; Esser estimat. Esser apreciat, ò esser, posat en preu.*

83. *Vescor carnibus.* Estos verbs: *Vescor; Visito. Utor, Abutor, Fungor, Fluo, Laboro, Estuo, Calco, Ardeo, Ferveo, Flagro, Tristor, Olektor, Delektor, Periclitator, &c.* ab lo participi *Fretus*, y *Confusus* volen ablatiu. *Utor*, y *Abutor* lo poden mudar

* *Sign.* en acusatiu. * *Vescor vesci; Menjar. Visito are avi atum; Sustentarse, ò viure. Fungor fungi sanctus sum; Exercir. Fluo ere*

*ere xi xum; Abundare. Laboro are avi atum; Estar malalt, ò atreballat. 61. Treballar. Estuo are avi atum; Bullir, ò estar calors. Calco ere ui; Estar calent. Ardeo ere si sum; Estar ardent. Ferveo ere ui; Bullir. Flagro are avi atum; Estar ardent, ò encès. Tristor ari atus sum; Entristirse. Oblektor ari atus sum; Delectarse, ò alegrarse. Delektor ari atus sum; Delectarse. Periclitator ari atus sum; Perillar. * Fretus a um; Confiat. Confusus a um; Lo mateix. * Utor, uti usus sum; Usar. Abutor; Abusar.*

84. *Prepositio subandita.* Del cas del ablatiu se pot llevar la preposició quant cau millor sense ella. Y del acusatiu també se sol llevar, quant lo verb es compost ab aquella preposició, que hauriam de posar al acusatiu. v. gr. *Curro per hesperiam; vel Percurro hesperiam.*

85. *Quibusdam familiariter.* Los verbs infinits se ajustan familiarment, ò simplement a alguns verbs finits.

CONSTRUCCIÒ DELS GERUNDIUS.

86. *Gerundia omnia.* Los Gerundius volen després de si los casos, que tenen los verbs de ahont devallan. Menos los

los dels verbs reciprochs, que en tal cas la Oració se farà per subjuntiu ab ut.v.gr. *Veni huc, ut nominarer Praceptor*, y no *causa nominandi Praceptor*.

87. *Gerundia in di*. Los Gerundius en *di* se acostuman a seguir després de un destos substantius *Gratia, Causa, Pretextus, Occasio, Titulus, Otium, Facultas, Ars*,
 * *Sign. Studium, Desiderium, &c.* * *Gratia; Per causa. Causa; Lo mateix. Pretextu; Ab pretext. Occasione; Per occasio. Titulo; Ab titol. Otium ii; Descans. Facultas atis; Facultat. Ars tis; Ari. Studium ii; Desig. Desiderium ii; Lo mateix.*

88. *Nonnumquam praecedit adjectivum*. Altras vegades se segueixen los dits Gerundius en *di* després de alguns noms adjectius com son: *Cupidus, Gnarus, Ignarus, Certus, Peritus, Imperitus, Assuetus, Insuetus, &c.*
 * *Sign. suetus, &c.* * *Cupidus a um; Desitjos. Gnarus; Pratich. Ignarus; Ignorant. Certus; Cert. Peritus; Pratich. Imperitus; Poch pratic. Assuetus; Acostumat. Insuetus; No acostumat.*

89. *Gerundius in dum*. Los Gerundius en *dum* se solen seguir després destas preposicions *ad, inter, ob*, ò *ante*. De la preposició *ad*, ab aquest significat: *Pera sopar, &c.* De la preposició *inter* ab aquest significat: *Entre sopant, &c.* De la preposició *ob*, ab aquest

aquest significat: *Per causa de sopar, &c.* Y de la preposició *ante*, ab aquest significat: *Antes de sopar, &c.*

90. *Gerundia in do*. Los Gerundius en *do* se segueixen després de alguna preposició, ò altra part de Oració, que demania ablatiu. Las preposicions son regularment *in, a, ò ab*. Los verbs son molts, com *Delector, Tristor, &c.* De la preposició *in*, ab aquest significat: *En ensenyar, &c.* De la preposició *a*, ab aquest significat: *Vinch de ensenyar, &c.* De verbs, com es ara: *Me deleyto en ensenyar, &c.* Altras vegades se pren absolutament, quant la Oració està feta com un *ant*, y la Persona agent se troba referida.

91. *Vertuntur gerundia*. Los gerundius, que son de verbs actius, y tenen acusatiu, se poden mudar per particip de futur en *dus* de aquesta manera: Posant lo acusatiu al cas ques lo gerundiu, y lo particip al genero, y numero del acusatiu regit.

CONSTRUCCIÒ DELS SUPINS.

92. *Prima supina*. Los supins en *um* se ajuntan a verbs de anar a alguna part, y després de si tenen los casos dels verbs de ahont devalan. Y se poden mudar

dar per gerundiu en *dum* ab la preposició *ad*, ò per particip de futur en *rus* fentlo concordar ab lo suposit del verb, ò per subjunctiu ab *ut*.

93. *Supina in u*. Los supins en *u* se solen ajustar després de estos noms: *Turpis, Mirabilis, Facilis, Difficilis, Proclivis, Fas, Nefas, Opus, &c.* v.gr. *Rem profers turpem dictu*. Y se varian aixis: *Qua turpis est ut dicatur*.

94. *Nam in his surgit cubitu*. També se ajustan los supins en *u*, a verbs de venir de alguna part, però en tal cas alguns diuen, que son noms de la quarta, alomenos defectius.

95. *Participia sequuntur constructionem*. Los particips volen los mateixos casos que tenen los verbs, de ahont derivan. Los Particips de present tots son actius. Los de preterit, si son de verbs passius, son passius. Si son de verbs deponents, son actius. Y si son de verbs comuns, son actius, y passius. Los de futur si son en *rus*, son actius, si son en *us* passius, de qualsevols verbs que fian.

96. *Cum transeunt*. Los Particips, que passen a naturalesa de noms, ques quant tenen lo mateix significat dels noms verbals, com es ara: *Amans* quant significa lo amador; *Cupiens*, lo desitjós, &c. volen genitiu.

Tum

97. *Tum comparationem accipiunt*. Dels d'ahont més particips acabats en *ans, ens, &c.* se poden fer comparatius, y superlatius y volen los mateixos casos, que dels comparatius; y superlatius se dira.

98. *Qua compositione fiunt nomina*. Los Particips compostos ab preposicions ab las quals los verbs de ahont ells derivan no se componen, com son: *Indoctus, Inexpertus, Imperitus, &c.* volen genitiu.
* Sign. * *Indoctus a um; Poch pràticu. Inexpertus a um; No experimentat. Imperitus a um; No pràticu.*

CONSTRUCCIÒ DELS NOMS verbals.

99. *Omnia fere verbalia*. Los verbs que tenen acusatiu, se poden mudar per nom verbal, de aqueix modo: Posar primerament lo verb sum ab lo mateix suposit, que tenia lo verb, que volèm mudar; després posarèm en nominatiu per cas regit de sum lo nom verbal, en tor, si lo suposit es masculí, y en trix si es femení, y després posarèm en genitiu.

* Sign. lo que antes era acusatiu. * *Cultor oris; Lo cultivador. Cultrix icis; La cultivadora. Bibax acis; Lo bebedor. Cupidus i; Lo desitjós.*

Item

100. *Item qua sunt affinia his.* També volen genitiu, y se consideran com à noms verbals estos: *Ignarus, Avarus, Studiosus, Sign. y Securus.* * *Ignarus a um; Ignorant. Avarus a um; Avariciós. Studiosus a um; Desitjós. Securus a um; Segur.*

101. *Verbalia in Bilis.* Las oracions passivas se poden mudar per verbal en *bilis*, ò particip de futur en *dus* de aquest modo: Lo que es suposit del verb passiu posarho per suposit del verb *sum*, després lo verbal, ò particip de futur en *dus* ferlo concordar ab lo suposit, y després posar en datiu lo que estava en ablatiu ab preposició *a*, ò *ab*.

CONSTRUCCIÒ DELS NOMS.

102. **N**omina substantiva. Los noms substantius, que signifiquen Possessió, Mesura, Numero, ò Relació volen genitiu. Los noms que signifiquen carrech volen ablatiu ab preposició *a*, ò *abs.* v. gr. *Famulus à secretis.* Y diem *mensura terra*, si es plena de terra. *Mensura ex terra*, * *Sign.* vel *terrea*, si es feta de terra. * *Armaorum; Armas. Ensis is; Espasa. Cyathus is; Mesura, ò vas. Modius is; Quartera. Ulna; Cana. Millia ium; Mils, ò milanars.* *Iu-*

gum

gum i; Un parell. Comes is; Company. Amicus i; Amich. Princeps ipis; Princip.

103. *Vertitur hic genitivus.* Lo genitiu de relació se pot mudar en datiu posanthi lo verb *sum es est*, y lo relatiu *qui*. v. gr. *Video fratrem Regis*, vel *video illum, qui est frater Regis.*

104. *Cum significatur aliquid inesse.* Los noms que signifiquen llahor, ò vituperi se usen de esta manera: Primerament posant lo nom de la alabança junt ab lo adjectiu, si ni ha, en genitiu, ò en ablatiu. Segonament fent concordar lo adjectiu ab lo substantiu, à qui se atribueix la alabança, y lo substantiu de la alabança posarlo en ablatiu, y per los Poetas en acusatiu.

105. *Species subijcitur generi.* Quant se trobaràn dos substantius, lo un propi, y lo altre comú, lo que va ultim se posa en genitiu, ò en lo mateix cas del primer per la figura *apposició*, quant en Català pot dirse de dos maneres, com es ara: *La Ciutat Roma*, y *la Ciutat de Roma*. Pero quant no se podrà dir, sino de esta manera, com es ara: *Las murallas de Barcelona*, solament se posarà en genitiu, y quant no se podrà dir, sino de esta manera, com es ara: *Cicero Orador*, solament se podrà posar al cas del primer.

Qua-

106. *Quadam adjectiva substantivè posita.* Estos noms adjectius: *Multum, Paulum, Parum, Quid, Quantum, Tantum, Plurimum, Minimum*; y estos pronoms *Hoc, Id, Istud, Illud* substantivats à la veu neutra volen genitiu de aquell nom, ab qui en Català concordan.

107. *Adjectiva nomina.* Los noms adjectius; Pronoms, y Particips concordan ab los substantius en genero, numero, y cas.

108. *Cum plura substantiva.* Quant se troban molts substantius referits à un verb, ò nom adjectiu, se fa desta manera. Primerament si antes del verb no hi ha sino un nom del singular, lo verb se posa al singular. En quant al adjectiu se diu: que si lo nom adjectiu se posa al mitg dels substantius, se fa concordar ab lo substantiu, que te antes; si lo nom adjectiu se posa antes, se fa concordar ab lo substantiu, que se li segueix; pero si lo adjectiu se posa ultim, se posa al plural, y en quant al genero concorda ab lo substantiu mes prop. Pero si los substantius son de cosas animadas concordarà ab lo masculí.

109. *Gloria, Divitia, Genus.* Quant los substantius se posaràn tots antes, ò tots després del adjectiu, lo verb se pot posar al plural, y lo adjectiu també al plural à la veu neutra; perque si sobreenten *ista*.

Rela:

110. *Relativum Qui.* Lo relatiu *Qui* concorda ab lo antecedent en numero, y genero. Y lo relatiu se pot pendrer à la Cicero-niana desta manera. Comensar per lo relatiu del mateix modo, que antes estava; després posar lo antecedent que concordia ab lo relatiu en genero, numero, y cas; després lo verb de la clausula del relatiu; després *is, ea, id* al genero, numero, y cas, ahont estava lo antecedent; y després lo verb.

111. *Itaque Qualis.* Lo relatiu *Qualis* se refereix à noms, que signifiquen qualitat, com *Bonus, Malus, Pulcher, Deformis, Albus, Niger, &c.* Y lo adverbí *qualiter* derivat de *Qualis* se refereix als adverbis derivats dels noms que signifiquen qualitat, * *Sign.* com *bene, male, &c.* * *Qualis, & lo; Qual.* *Bonus a um; Bo. Malus a um; Mal. Pulcher chra chrum; Hermos. Deformis, & me; Disforme. Albus a um; Blanch. Niger gra grum; Negre. Theristes; Lo monstruo de Grecia anomenat Theristes.*

112. *Quantus ad magnum.* Lo relatiu *Quantus* se refereix à adjectius de quantitat, com *Magnus, Parvus, Longus, Brevis, Latus, Angustus, Bicubitus, Bipedalis.* * *Sign. &c.* * *Quantus a um; Quant gran. Magnus a um; Gran. Parvus a um; Xich. Longus a um; Llarch. Brevis, & ve; Breu. Latus*

146
Latus a um; Ample. Angustus a um; Estret. Bicubitus a um; De dos colses. Bipedalis, & les; De dos peus.

113. *Quot ad Duo, tria.* Lo relatiu *Quot* se refereix als numerals Cardinals, com: *Duo, Tres, Quatuor, Quinque, Sex, &c.* Y lo adverbí *Quoties* derivat de *Quot* als adverbis derivats dels dits numerals, com *Bis, Ter, Quater, Quinquies, Sexies, &c.*

* *Sign. * Quot ind; Quants. Duo a o; Dos. Tres, & tria; Tres. Quatuor ind; Quatre. Quinque*

* *ind; Sinch. Sex ind; Sis. * Quoties; Quantas vegades. Bis; Dos vegades. Ter; Tres vegades. Quater; Quatre vegades. Quinquies; Sinch vegades. Sexies; Sis vegades.*

114. *Quotus ad Primum, Secundum.* Lo relatiu *Quotus* se refereix als numerals de orde, com: *Primus, Secundus, Tertius,*

* *Sign. Quartus, &c. * Quotus a um; Qual en orde. Primus a um; Primer. Secundus a um; Segon. Tertius a um; Ters. Quartus a um; Quart.*

115. *Quoteni ad singulos.* Lo relatiu *Quoteni* se refereix als numerals distributius, com

Singuli, Bini, Terni, Quaterni, Quini,

* *Sign. &c. * Quoteni a a; De quants en quants. Singuli a a, De un en un. Bini a a; De dos en dos. Terni a a; De tres en tres. Quaterni a a; De quatre en quatre. Quini a a; De sinch en sinch.*

Quo-

116. *Quotuplus ad Simplicum.* Lo relatiu *Quotuplus* se refereix als numerals, que signifiquen de quants dobles, com: *Simplus, Duplus, Triplus, Quadruplus, Centuplus,*
* *Sign. &c. * Quotuplus a um; De quants dobles. Simplus a um; De un doble. Duplus a um; De dos dobles. Triplus a um; De tres dobles. Quadruplus a um; De quatre dobles. Centuplus a um; De cent dobles.*

117. *Quotuplex ad simplex.* Lo relatiu *Quotuplex* se refereix als numerals, que signifiquen de quantas maneres, com: *Simplex, Duplex, Triplex, Quadruplex, &c.* Y lo adverbí *Quotupliciter* derivat de *Quotuplex* als adverbis derivats dels dits numerals, com: *Simpli iter, Dupliciter, Tripli-*

* *Sign. citer, Quadrupliciter, &c. * Quotuplex; De quantas maneres. Simplex; De una manera. Duplex; De dos maneres. Triplex; De tres maneres. Quadruplex; De quatre maneres. * Quotupliciter; De quantas maneres. Simpliciter; De una manera. Dupliciter; De dos maneres. Tripliciter; De tres maneres. Quadrupliciter; De quatre maneres.*

118. *Quotennis, & quotenne.* Lo relatiu *quotennis* se refereix als numerals, que signifiquen numero de anys, com: *Biennis, Bimus, Triennis, Trimus, Quadriennis, Quadrimus, &c.* y en lloch de *Quotennis* se

se pot usar de *Quotennarius*, y à las horas se refereix à *Binarius*, *Trinarius*, *Quadrarius*, &c. * *Quotennis*, & ne; De quants anys. *Biennis*, & ne; De dos anys. *Bimus a um*; Lo mateix. *Triennis*, & ne; De tres anys. *Trimus a um*; Lo mateix. *Quadriennis*, & ne; De quatre anys. *Quadrinus a um*; Lo mateix. * *Quotennarius a um*; De quants anys. *Binarius a um*; De dos anys. *Trinarius a um*; De tres anys; *Quadrarius a um*; De quatre anys.

119. *Cujus a um*. Lo relatiu *Cujus* se refereix als pronoms possessius *Meus*, *Tuus*, *Suus*, *Noster*, *Vester*, ò à un genitiu de * *Sign.* possessió. * *Cujus a um*; De qui.

120. *Cuyas atis*. Lo relatiu *Cuyas atis* se refereix à noms de *Patria*, *Setta*, *Nació*, ò *Professió*; y per llevarse lo dupte si ajustan estos ablatius per lo 1. *Patria*. Per lo 2. *Religione*. Per lo 3. *Natione*. Y per lo 4. * *Sign.* *Professione*. * *Cuyas atis*. De que *Patria*, *Setta*, *Nació*, ò *Professio*.

121. *Hac nomina talis*. Estos relatiu *Qualis*, *Quantus*, y *Quot* corresponen à *Talis*, *Tantus*, y *Tot*, ò *Totidem*, ques tot una * *Sign.* cosa. * *Qualis*, & le; *Qual Quantus a um*; Quant gran. *Quot ind*; Quants en numero. *Talis*, & le; *Tal. Tantus a um*; Tant gran. *Tot*, ò *Totidem ind*; Tants en numero.

Tots

Tots los relatiu, que havem dit de la regla *Itaque Qualis*, fins aqui convenen ab lo substantiu, que sels segueix en genero, numero, y cas.

122. *Relativum Qui qua quod inter duo nomina appellativa*. Lo relatiu *Qui* posat entre dos noms comuns pot convenir ab qualsevol, però si dels dos lo un es propi millor es, que convinga ab lo propi.

CONSTRUCCIÒ DELS COMPARATIUS, y SUPERLATIUS.

123. *Comparativa, & Superlativa*. Los *Comparatus*, y *Superlatus* quant portan de en Català se prenen com à partitius, y volen los casos, que dells direm.

Se adverteix acerca de dits noms, que dels noms positius, que son com es ara: *Doctus*, *Brevis*, &c. se forman los *Comparatus*, y *Superlatus* del primer cas acabat en *i*, ajustanhi or per los *Comparatus*, y *ssimus* per los *Superlatus* com: *Doctior*, *Brevior*; *Doctissimus*, *Brevissimus*, &c. Però los *Superlatus* dels noms, que tenen la veu masculina acabada en *er*, se forman de dita veu ajustanhi *rimus*, com de *Tener*, *Acer*, &c. *Tenerimus*, *Acerri-*
ms,

50
mus, &c. Y de estos sis acabats en lis *Docilis*, *Humilis*, *Similis*, *Gracilis*, *Agilis*, y *Facilis* compresos en aqueſta dicció *Dns-gaf*, ſe forman los Superlatius mudant la terminació *is* en *limus* com : *Docillimus*, *Humillimus*, *Simillimus*, *Gracillimus*, *Agillimus*, y *Facillimus*. Altres ni ha que no ſegueixen cap regla, ſino que ſon irregulars, y ſon eſtos : *Bonus*, *Melior*, *Optimus*. *Malus*, *Pejor*, *Pessimus*. *Magnus*, *Major*, *Maximus*. *Parvus*, *Minor*, *Minimus*. *Multus*, *Plus*, *Plurimus*. *Superus*, *Superior*, *Supremus*; ò *Summus*. Y *Nequam*, *Nequior*, *Nequiſſimus*. Tambe ſon irregulars los derivats de *Dico*, *Facio*, y *Volo*, com : *Maledicus*, *Maledicentior*, *Maledicentiſſimus*. *Beneficus*, *Beneficentior*, *Beneficentiſſimus*. *Benevolus*, *Benevolentior*, *Benevolentisſimus*.

Se adverteix tambe que los noms, que no poden augmentar lo ſignificat ab la particula *mes*, ò *molt*, y que per conſequent no ſen poden formar Comparatius ni Superlatius ſon molts. 1. Los derivats de adverbis, com : *Hodiernus*, *Crastinus*, *Matutinus*. 2. Tots los numerals, com. *Unus*, *Primus* *Singuli*. 3. Los de materia, com : *Ferrens*, *Argentens*, *Aureus*. 4. Los de Patria, com: *Barcinonenſis*. *Hispanus*, *Gallus*. 5. Los propis de ho-

mens,

mens, ò bestias, com: *Aristotelicus*, *Coronarius*, *Bovinus*. 6. Los relatius de ſevols que ſian, com : *Quotus*, *Quantus*, *Quotuplex*. 7. Qualſevols paritiús, com *Uter*, *Nullus*, *Neuter*. Tampoch no forman Comparatius, ni Superlatius, en caraque pugan augmentar lo ſignificat. 1. Dels acabats en *bundus*, com : *Morbundus*, *Furibundus*, *Tremebundus*. 2. Dels acabats en *us*, que antes de la *u*, tenen vocal, com: *Ardus*, *Idoneus*, *Vacuus*. Ultimò de alguns altres com : *Ingens*, *Fugitivus*, *Almus*, &c. Y aixi quant a algun de totes eſtas 3. eſpecieſ ſe augmenta la ſignificació, ſentlo en Català Comparatiu, hi poſarèm *magis* en Llati, * *Signi*; y ſentlo Superlatiu, *maximè*. * *Tener* era *erum*; *Tendre*. *Acer acris*, & *acre*; *Fort*. *Tenerrimus* a *um*; *Molt tendre*. *Acerrimus* a *um*; *Molt fort*. *Docilis*, & *le*; *Docil*. *Humilis*, & *le*; *Humil*. *Similis*, & *le*; *Semblant*. *Gracilis*, & *le*; *Magre*. *Agilis*, & *le*; *Agil*. *Facilis*, & *le*; *Facil*. *Docillimus* a *um*; *Molt docil*. *Humillimus* a *um*; *Molt humil*. *Simillimus* a *um*; *Molt semblant*. *Gracillimus* a *um*; *Molt magre*. *Agillimus* a *um*; *Molt agil*. *Facillimus* a *um*; *Molt facil*. *Bonus* a *um*; *Bo*. *Melior*, & *us*; *Millor*, ò *mes bo*. *Optimus* a *um*; *Molt bo*. *Malus* a *um*; *Mal*. *Pejor*, & *us*;

D 2

Pit.

Pitjor, ò *mes mal*. *Pessimus a um*; *Pessim*, ò *molt mal*. *Magnus a um*; *Gran*. *Major*, & *us*; *Major*, ò *mes gran*. *Maximus a um*; *Maxim*, ò *molt gran*. *Multus a um*; *Molt*. *Plus uris*; *Mes*. *Plurimus a um*; *Moltissim*. *Parvus a um*; *Xich*. *Minor*, & *us*; *Menor*, ò *mes xich*. *Minimus a um*; *Minim*, ò *molt xich*. *Superus a um*; *Lo de sobre*. *Superior*, & *us*; *Superior*, ò *lo de mes sobre*. *Supremus a um*; *Supremo*. *Summus a um*; *Lo summo*. *Nequam ind*; *Mal*. *Nequior*, & *us*; *Mes mal*. *Nequissimus a um*; *Molt mal*. *Maledicus a um*; *Desllenguat*. *Maledicentior*, & *us*; *Mes desllenguat*. *Maledicentissimus a um*; *Molt desllenguat*. *Beneficus a um*; *Benefactor*. *Beneficentior*, & *us*; *Mes benefactor*. *Beneficentissimus a um*; *Molt benefactor*. * *Hodiernus a um*; *Cosa de vuy*. *Crastinus a um*; *Cosa de demà*. *Marutinus a um*; *Cosa del mar*. *Ferreus a um*; *Cosa de ferro*. *Argentens a um*; *Cosa de plata*. *Aureus a um*; *Cosa de or*. *Barcinonensis*, & *se*; *Barcelonès*. *Hispanus a um*; *Espanyol*. *Gallus a um*; *Frances*. *Aristotelicus a um*; *Cosa de Aristotil*. *Ciceronianus a um*; *Cosa de Cicero*. *Bovinus a um*; *Cosa de Bou*. *Moribundus a um*; *Moribundo*. *Furibundus a um*; *Furiós*. *Tremebundus a um*; *Temeros*. *Ardus a um*; *Arduo*. *Idoneus a um*; *Idoneo*. *Vacuus a um*;

- um*; *Bayt*. *Ingens tis*; *Gran*. *Fugitivus a um*; *Fugitiu*. *Almus a um*; *Sant*.
 124. *Nam comparativa cum exponuntur quam*. Quant los Comparatius portan en Català volen ablatiu, ò be lo mateix cas de aquell ab quis fa la comparació posanhi la conjunció *quam*. Però sen exceptan que no poden pujar al mateix cas ab la conjunció *quam*, primerament *quo*, *nemine*, y *nullo*; segonament los ablatius *me*, *te*, *se*, *nobis*, y *vobis*, quant haurian de pujar en genitiu.
 125. *Additur*, & *alter ablativus*. Als dits Comparatius, y Superlatius també sels pot ajustar un altre ablatiu, que es de allò en que se sobrepuja, ò se excedeix.
 126. *Multò*, & *longè*. Als dits Superlatius també sels ajustan per elegancia estos adverbis *multò*, y *longè*.

CONSTRUCCIÒ DELS PARTITIUS, ò Distributius.

127.	N omina partitiva.	Los
noms
Partitius, ò
Distributius (que son aquells, que signifiquen part
128.	<i>Exponuntur per inter, vel ex.</i>	
129.	<i>Item alter, alijs.</i>	
130.	<i>Quamquam in his.</i>	
131.	<i>Ad hanc formam pertinent.</i>	

part de un tot) com : *Quisque, Quisquis, Quicumque, Quidam, Quis* interrogatiu, y *Quis* quant significa algú : *Aliquis, Uterque, Neuter, Utervis, Utercumque, Nemo, Nullus, Solus, Medius, Alter, Alius, Hic, Ille*. Los numerals Cardinals, y Ordinals, y lo adverbí *partim*; y los posats partitivament, com es qualsevol adjectiu de aqueix modo : *Lo bo dels Homens es Francisco; Lo docte dels Estudiants es Ioan*; volen genitiu, ò acusatiu ab preposició *inter*, ò ablatiu ab preposició *ex*, menos quant lo genitiu es singular, que a las horas no se pot mouer de genitiu; y qualsevol de aqueixos casos que tinga, casi sempre dits partitius concordaràn en genero ab lo cas regit. Se podrà emperò mudar lo cas regit en lo mateix cas del Partitiu sent concordar los dos en numero; genero, y cas. Però no se podrà mudar al mateix cas, quant lo genitiu serà del singular, ò serà de un nom, que no tindrà singular, ò be quant serà *nostri*, y *vestri*. * *Quisque; Qualsevol. Quisquis; Qualsevol que. Quicumque; Lo mateix. Quidam; Algun. Quis; Quin, ò Algun. Aliquis; Algun. Uterque; Un, y altre. Neuter; Ningú de dos. Utervis; Qualsevol de dos. Uter; Qualsevol de dos. Utercumque; Lo mateix. Nemo; Ningú. Nullus; Lo*

Lo mateix. Solus; Tot sol, ò unich. Medius; Lo del mig. Alter; Altre, ò de dos. Alius; Altre. Hic; Aquest. Ille; Aquell. Partim; En part.

CONSTRUCCIÒ DELS NOMS de profit, ò dany.

132. **A** *Djectiva qua commodum*. Los noms adjectius, que signifiquen profit, alegria, relació, semblants, y contraris volen datiu de aquell a qui và lo significat. Y se adverteix, que los Comparatius, y Superlatius a mes de sa propria construcció, poden tenir tots los casos, que tenen los primitius; perque tots los derivats tenen los casos de los primitius. * *Perniciosus a um; Cosa molt molesta. Perniciosus a um; Cosa perniciosa. Salutaris, & re; Cosa saludable.*

133. *Aptus, Accomodatus*. Los noms adjectius de aptitud, idoneytat, inclinació, facilitat, semblants, y contraris volen datiu, ò acusatiu ab preposició *ad*. Los de similitut, amistat, y parentela, semblants, y contraris datiu, ò genitiu. Los de diferencia, junt ab los de origen, datiu, ò ablatiu ab preposició *a*, ò *abs*. Y si ajustan, que també volen datiu estos: *Facilis. Difficilis,*

facilis, Expeditus, Aequalis, Par, Impar;
 Benevolus, Suavis, Gratus, Ingratus,
 Fidus, Infidus, Invidus, Consentaneus,
 Concors, Confinis, Supplex, Subjectus,
 Submissus, Operosus, Laboriosus, &c.
 * Sign. * Aptus a um; Apte. Accomodatus a um;
 Acomodat. Idoneus a um; Idoneo, ò apte.
 Utilis, & le; Util. Inutilis, & le; Inutil.
 Natus a um; Nat. Obnoxius a um; Sub-
 jecte, ò obligat. * Amicus a um; Amich. Si-
 milis, & le; Semblant. Dissimilis, & le;
 Dessemblant. Affinis, & ne; Affi. Cognatus
 a um; Parent. * Diversus a um; Diferent.
 Facilis, & le. * Facil. Difficilis, & le; Difi-
 cil. Expeditus a um; Aparellat, ò expe-
 dit. Aequalis, & le; Igual. Par is; Igual.
 Impar is; Desigual. Benevolus a um; Bene-
 volo, amich, ò apacionat. Suavis, & ve;
 Suau. Gratus a um; Agradable, ò agrahit
 à algu. Ingratus a um; Desagradable, ò
 desagrabit à algu. Fidus a um; Fiel, de
 quis pot. fjar. Infidus a um; Deslleal, de qui
 nos pot. fjar. Invidus a um; Envejós. Con-
 sentaneus a um; Convenient, ò semblant.
 Concors ordis; Concorde. Confinis, & ne;
 Cosa que confronta. Supplex icis; Humil,
 ò subjecte. Subjectus a um; Subjecte. Sub-
 missus a um; Submis. Operosus a um; Tre-
 ballós, ò penós. Laboriosus a um; Treballós,
 ò penós.

Que

34. *Qua certum magnitudinis.* Los adjecti-
 de Llargaria, Amplaria, Alçaria, y G-
 xaria volen acusatiu, ò ablatiu. Y se-
 den muda; posant en lloch del adjectiu
 llargaria, amplaria, &c. lo substantiu
 que de ells se trau en genitiu, ò ablatiu,
 y lo que antes era acusatiu, ò ablatiu;
 * Sign. en genitiu. * Longus a um; Llarch. Latus
 a um; Ample. Altus a um; Alt. Crassus
 a um; Gruxut. * Crassitudo inis; Gruixa-
 ria. Altitudo inis; Alçada.

35. *Dignus, & Indignus.* Estos dos noms
 Dignus, y Indignus volen genitiu, ò abla-
 tiu. Y se pot. mudar de estos modos: Sum
 dignus honoris vel honore, vel ut honorer,
 vel honorari, vel honoratu, vel sum hono-
 randus, vel honorabilis.

36. *Item Vacuus, Onustus.* Volen ablatiu;
 y algunas vegades genitiu los noms de
 abundancia, y carencia, junt ab estos: Pra-
 ditus, Ornatus, Incolytus, Clarus, Illustris,
 Insignis, Gravis, Magnus, Capius, Cassus,
 Contentus, Extorris, Exul, Viduus, Ege-
 nus, Liber, Expers, Integer, Purus, Latus,
 Tristis, Amoenus, Facundus, Fertilis,
 Optimus, Gravidus, Fatuus, Gibber, Lacer,
 y semblants. Destos los que pertanyen à
 la regla, Cum significatur aliquid inesse te-
 nen la variació, que allà diguerem. * Va-
 cuus a um; Buyt. Onustus a um; Carregat.

Par.

Pauper is; Pobre, ò faltat. Dives itis; Rich,
ò abundant. Plenus a um; Ple. Inanis, &
*ne; Faltat. * Praditus a um; Adornat.*
Ornatus a um; Lo mateix. Inclutus a um;
Glorios, ò famós. Clarus a um; Clar, ò
Illustre. Illustris, & tres; Illustre. Insignis,
& ne; Insigne. Gravis, & ve; Grave, ò pe-
sat. Magnus a um; Gran. Captus a um;
Pres. Cassus a um; Vacuo, ò faltat. Con-
tentus a um; Content. Extorris, & tres;
Desterrat. Exul is; Desterrat. Viduus a
um; Viudo, ò faltat. Egenus a um; Neces-
sitat. Liber era erum; Libre, ò desembras-
sat. Expers rtis; Faltat. Purus a um; Pur.
Latus a um; Alegre. Tristis, & te; Trist.
Amoenus a um; Ameno. Fecundus a um;
Abundant. Fertilis, & le; Fertil. Opimus
a um; Gros, ò Gras. Gravidus a um; Ple.
Fetus a um; Prenyat. Gibber era erum;
Geperut. Lacer era erum; Despedasat.

CONSTRUCCIÒ DELS PRO-

NOMS.

137. **M***Ei, Tui, Sui.* Los genitius *Mei,*
Tui, Sui, &c. se vñan quant se
 significa passió, v. gr. *La Imatge mia,*
ço es: ab que jo so representat. Però quant
 se significa possessió, v. gr. *La Imatge mia,*

ço es: *la que jo tinch;* vñarèm dels deri-
 vatus *meus a um, &c.* Se adverteix, qu
 després de verbs, que vullan genitiu se
 pre posarèm los primitius *mei, tui, sui* &c.
 menos ab lo verb *Sum, Interest, y Refer.*
 Y també sempre vñarèm dels primitius
 després de noms adjectius, y noms verbals
 que vullan genitiu.

138. *Possessiva adjectiva sunt.* Quant vñarèm
 dels pronoms possessius, per no poder
 vñar dels genitius dels primitius; si à dits
 possessius sels haurà de ajustar algun ad-
 jectiu, se posarà en genitiu, com digue-
 rem à la regla *Quibus interdum.*

139. *Nostrum, & vestrum.* Los Pronoms pri-
 mitius *Nos, y Vos* tenen dos genitius que
 son: *Nostrum, vel nostri, y vestrum, vel*
vestri. Vñarèm de *nostrum, y vestrum* des-
 prés de Comparatius, Superlatius, y Par-
 titius; de *nostri, y vestri,* després de qual-
 sevol altre nom, que vulla genitiu. Y de
 vn, y altre podrèm vñar després dels
 verbs, que volen genitiu, menos després
 de *Sum, Interest, y Refert,* que aqueixos,
 com ja està dit, nols volen.

140. *Sui sibi.* Lo Pronom *Sui, y Suis a um,*
 son reciprochs; perque no se vñan sino
 sent reflexió à vna part de oració ante-
 cedent. Y se adverteix, que lo primitiu
sui fa reciprocació à tercera persona, v. gr.

Petrus amat se. Lo Pronom *suus* també fa reciprocació à tercera persona, v. gr. *Præceptor amat suos Discipulos.* Però quant hi haurà ambiguitat (per causa de haver-hi dos terceras personas, à qui puga fer reciprocació) v. gr. en aqueix exemple: *Lo Rey ha mort lo General, y sos Parents;* se distingirà de aqueix modo: *O los Parents son del Rey,* ques lo suposit, ò *son del General,* ques lo cas regit. Si son del Rey, dirèm: *Rex occidit Ducem, & suos cognatos.* Si son del General, dirèm: *& ejus cognatos;* perque quant hi ha dos noms de tercera persona, com aquí, que son lo Rey, y lo General, *Suus* fa reciprocació al mes principal, ques lo suposit. Pero si la ambiguitat consilleix acerca de dos suposits, posarem *suus* quant fa reciprocació al mes prop, y *ejus* quant al mes lluny, com en aqueix exemple: *Eques petit, ut Rex parcat sua uxori; idest Regis, ejus uxori, idest Equitis.*

¶ 41. *Idem dativum adjungit.* Lo Pronom *Idem* quant significa *Lo mateix que*, com en aqueix exemple: *Io menjo lo mateix que Pere* vol datiu, ò ablatiu ab preposició *cum* de aquell à qui va la similitut, v. gr. *Ego comedo idem Petro,* vel *cum Petro;* y se pot dir: *Idem qui Petrus,* vel *Idem ac Petrus.*

CONS:

CONSTRUCCIÒ DELS ADVERBIS.

¶ 42. **EN, & Ecce.** Los adverbis *En*, y *Ecce* volen nominatiu, ò acusatiu. Y encaraque dits adverbis ja signifiquen *vet aquí*, ò *veus aquí*; si pot posar *tibi*, ò *vobis*, à mes del cas que havèm dit.

¶ 43. *Superlativa genitivum exigunt.* Los adverbis superlatius encaraque portian que en Català tenen los mateixos casos dels noms partitius.

¶ 44. *Adduntur adverbis loci.* A alguns adverbis de lloch, y temps per elegancia sels poden ajustar alguns genitius, com son entre altres estos: *Ubi genitium, Ed impudentia, Quò impudentia, Quò terrarum, Quà terrarum, Nusquam gentium, Necubi gentium, Necubi terrarum, Hucine rerum, Ubivis terrarum, Quovis terrarum, Ed loci, Tunc temporis, Nunc temporis, Minimè gentium, &c.* y regularment tenen lo mateix significat que si lo

* *Sign.* genitiu no hi fos. * *Ubi gentium; Abont. Ed impudentia; A tal desvergonyiment. Quò terrarum; A quina de las terras, ò abont. Nusquam gentium; En ninguna de las Gents, ò En ninguna part. Hucine rerum; A aquest estat de cosas. Ubivis*

terra.

terrarum; Ahont se vulla. Quodvis terrarum; A qualsevol terra, ò A qualsevol part. Eò lois; A aquell lloch, ò Allà. Tunc temporis; A las horas. Quò impudentia; A quin desvergonyment. Quà terrarum; Per ahont. Necubi gentium; En ninguna part. Necubi terrarum; En ninguna part. Nunc temporis; Ara. Minime gentium; En ninguna part.

145. *Instar montis.* Lo adverbí *Instar* vol genitiu, y en lloch de *Instar*, se pot posar *Ad instar*.

146. *Item, Parum, Multum.* També volen genitiu los adverbis de abundància, y carístia, com son: *Affatim, Large, Copiose, Parum, Modicum, Paulum, Paululum*, y *Ergo* quant significa per causa; guardant lo que diguerem dels noms adjectius posats substantivament.

147. *Adverbia petunt casus.* Los adverbis derivats de noms tenen los casos, que tenen los noms de hont deriven. * *Obviam; Al encontre. Similiter; Semblantment. Inutiliter; Inútilment. Proximè; Molt prop. Propinquius; Mes prop.*

148. *Sunt quæ accusandi casum.* Los adverbis, que deriven de preposicions del cas del acusatiu, volen també acusatiu. Y així mateix los que deriven de preposicions del cas del ablatiu, volen ablatiu. * *Propius; Mes*

Mes prop. Proximè. Molt prop.

149. *Qua comparantur.* Los adverbis comparatius volen la mateixa construcció. * *Sign. noms comparatius, que portan que. * pius; Mes prop. Melius; Millor.*

150. *Procul dubio.* Lo adverbí *Procul* vol ablatiu ab preposició *a*, ò *abs*, y alguna vegades sense.

ADVERBIS DE LAS 4. INTERROGACIONES.

151. **H**ic, Illic, Isthic. Los adverbis, que pertanyen a la Interrogació *Ubi*, y se ajustan a verbs de fer alguna cosa en alguna part, son estos: *Hic, Illic, Isthic, Intus, Alibi, Ubi, Ubique, Ubicumque, Ubiliber, Ubivis, Alicubi, Necubi, Sicubi, Ibi, Inibi, Ibidem, Usquam, Usquam, Nulli, Utrubique, Passim, Vulgo*, y algunas. * *Sign. preposicions fetas adverbis. * Hic; Aquí ahont jo estich. Illic; Allí ahont aquell està. Isthic; Aquí ahont tu estás. Intus; Dins. Alibi; En altra part. Ubi; Ahont. Ubique; En qualsevol part. Ubicumque; En qualsevol part que. Ubiliber; En qualsevol part. Ubivis; Ahont se vulla. Alicubi; En alguna part. Necubi; En ninguna part. Sicubi; Si en alguna part. Ibi; Allí. Inibi; Allí*

Alli mateix. Ibidem; Alli mateix. Usquam;
En algun lloch. Usquam; En algun lloch.
Nullibi; En ningun lloch. Utrouque; En
una, y altra part. Passim; A cada pas. Vni-
gò; A cada pas.

152. *Huc, Illuc, Isthuc.* Los adverbis, que
 pertanyen à la interrogació *quo*, y se ajus-
 tan à verbs de anar à alguna part, son
 estos: *Huc, Illuc, Isthuc, Intrò, Aliò, Aliquò,*
Nequò, Siquò, Eò, Eòdem, Quò, Quolibet,
Quòvis, Quòcumque, Foras, Horsum, Alior-
sum, Dextrorsum, Sinistrorsum, Sursum,
Deorsum, Utrouque, Neutrò, Quoquoversum,
Quorsum, Quoquoversus, Illò, Quoquò, Re-
trò, Istorsum, Illorsum, Aliquorsum, Si-
quorsum, Nequorsum, Eorsum, Utrouque-
versum, Retrorsum, Introrsum, Quousque,
Hucusque, Isthucusque, Illucusque, Eous-
que, Alousque, Introusque, Forasusque,
 y algunas preposicions fetas adverbis.

* Sign. * *Huc; Aquí ahont jo estich. Illuc; Allí*
ahont aquell està. Isthuc; Aquí ahont tu es-
tàs. Intrò; A dins. Aliò; A altra part.
Aliquò; A alguna part. Nequò; A ninguna
part. Siquò; Si à alguna part. Eò; Allà.
Eòdem; Allà mateix. Quò; Ahont. Quolibet;
A qualsevol part. Quòvis; Ahont se vulla.
Quòcumque; A qualsevol part que. Foras;
A fora. Horsum; Envès aquí. Aliorsum;
Envès à altra part. Dextrorsum; A la
dreta.

dreta. Sinistrorsum; A la esquerra. Sursu-
A dalt. Deorsum; Abaix. Utrouque; A
y altra part. Neutrò; A ninguna part.
quoquersum, Envès qualsevol part. Quor-
sum, Envès ahont. Quoquoversus; Envès qualse-
vol part. Illò; Allí. Quoquò; A qualsevol par-
te. Retrò; A derrera. Istorsum; Envès a est-
re part. Illorsum. Envès aquella part. Aliquor-
sum; Envès à alguna part. Siquorsum; S-
iquorsum; Envès à alguna part. Nequorsum; Envès à
ninguna part. Eorsum; Envès allà. Utrouque-
versum; Envès una, y altra part. Retrorsum;
Envès derrera. Introrsum; Envès à dins.
Quousque; Fins ahont. Hucusque; Fins aquí.
Isthucusque; Fins aquí. Illucusque; Fins
allà. Eousque; Fins allà. Alousque; Fins
à dalt. Introusque; Fins à dins. Forasus-
que; Fins à fora.

153. *Hinc, Illinc, Isthinc.* Los adverbis, que
 pertanyen à la Interrogació *Unde*, y se
 ajustan à verbs de moviment de alguna
 part, son estos: *Hinc, Illinc, Isthinc, Ali-*
unde, Alicunde, Sicunde, Necunde, Indidem,
Unde, Undelibet, Undevis, Undecumque,
Utrinque, Inde, Undequaque, Undique,
Eminus, Cominus, Supernè, Infernè, Calius;
Intrinsecus, Extrinsecus, Forinsecus, Radi-
citus, Fanditus, y algunas preposicions
 * Sing. fetas adverbis. * *Hinc; De aquí ahont jo*
estich. Illinc; De allí ahont aquell està. Is-
thinc;

thinc; De aquí ahont tu estàs. Aliunde; De altra part. Alicunde; De alguna part. Si-
cunde; Si de alguna part. Necunde; De nin-
guna part. Indidem; De allà mateix. Unde;
De ahont. Undelibet; De qualsevol part. Un-
devis; De ahont se vulla. Undesumque; De
qualsevol part que. Utrunque; De una part,
y altra. Inde; De allà. Undequaque; De qual-
sevol part. Undique; De totes parts. Eminus;
De lluny. Cominus; De prop. Supernè; De
dalt. Infernè; De baix. Calitus; Del Cel. In-
trinsecus; De dins. Extrinsecus; De fora,
ò del exterior. Radicitus; De racl. Fun-
ditus; Del fondo.

154. *Hac, Illac, Istac.* Los adverbis, que per-
tanyen à la Interrogació *Qua*, y se ajustan
à verbs de moviment per alguna part, son
estos: *Hac, Illac, Istac. Alià, Aliqua, Quà,*
Siquà, Nequà, Quàlibet, Quàcunque, Quà-
vis, Quàqua, Quàquaversum, Utraque, Eà,
Eadem, Dextra Sinistra, y algunas preposi-
* *Sign.* cions fetas adverbis. * *Hac;* Per aquí ahont
jo estich. *Illac;* Per allí ahont aquell està.
Istac; Per aquí ahont tu estàs. *Alià;* Per
altra part. *Aliqua;* Per alguna part. *Quà;*
Per ahont, ò Per la part que. *Siquà;* Si per
alguna part. *Nequà;* Per ninguna part.
Quàlibet; Per qualsevol part. *Quàcunque;*
Per qualsevol part que. *Quàvis;* Per hont
se vulla. *Quàqua;* Per qualsevol part. *Qua-*

qua-

quaversum; Per envès qualsevol part. *U-*
que; Per una part, y altra. *Eà;* Per
Eadem; Per allà mateix. *Dextra;* Per
dreta. Sinistra; Per la esquerra.

155. *Hac variant.* Los adverbis, que pert-
nyen à diferents Interrogacions son: *Pere-*
grè, Longè, Longius, y *Longissimè* à tot-
las Interrogacions, menos *Quà. Foris, Nu-*
quam, y *Intus* à las Interrogacions *Ub-*
* *Sign.* y *Unde.* * *Peregrè;* Lluny; De lluny; *A*
lluny. Longè; Lluny; *A lluny;* De lluny.
Longius; Mes lluny, *A mes lluny;* De mes
lluny. *Longissimè;* Molt lluny, *A molt lluny;*
* *De molt lluny.* * *Foris;* Fora; ò de fora.
Nusquam; En ninguna part; ò de ninguna
part. *Intus;* Dins, ò de dins.
156. *Ne prohibentis.* Lo adverbí *Ne* quant
es de prohibir, com en aqueixos exemples:
Non digas; *Ne dicas;* *Non faràs;* *Ne fe-*
ceris, &c. vol Imperatiu, ò Subjunctiu, y
lo adverbí *Non* may se ajusta al Imperatiu.
157. *Ne cum est interrogantis.* Lo adverbí *Ne*
quant es de preguntar junt ab los adver-
bis *An,* y *Num,* com en aqueixos exem-
ples: *Has estudiàt la lliçò?* *Studisti ne le-*
ctioni? *Has sopàt?* *Cenasti ne,* volen indi-
catiu. Pero quant son de dubtar volen sub-
junctiu, com en aqueix exemple: *Vejas si*
plou: *Vide num pluât.* *Ne,* per esta regla
sempre va després del verb.

E2

Adver-

8. *Adverbium aliquoties.* Los adverbis se ajustan à verbs, noms, altres adverbis, y n. à alguna altra part de oració. * *Propemodum; Casi. Egregiè; Molt. Parùm; Poch. Admodum; Molt. Pulchrè; Hermosament. Caute; Cautelosament.*

CONSTRUCCIÒ DE LAS CON- juncções.

159.	U bi, Postquam, Cum.	Las
160.	Simul, Simulac, Simulatq;	
161.	Ut pro Postquam.	cōjunc-
ciós Si-
mul, Si-
mulac,
162.	Quemadmodum, Ut Utrumque.	
163.	Quasi, Ceu, Tamquam.	} Simu-
latque,
164.	Quamquam tametsi.	
165.	Ni, Nisi, Si, Siquidem.	} Ut pre-
la per
166.	Quando, Quandoquidem.	
167.	Quippe Item.	} Quam-
vis Ut-
168.	Si addideris Qui.	
169.	Qui cum habet vim.	

qui, Quamvis, Licet, Quasi, Ac si, Ceu, Tamquam, Perinde, Perinde ac, Haud se-
cus, y Qui (que alguns diuen ques rela-
tiu causal) volen subjunctiu, encaraque
lo verb en Català parla del Indicatiu; y
las demès volen indicatiu, ò subjunctiu,
del modo, que es en Català, y algunas
vegades encaraque lo Català sia de indi-
catiu

catiu lo prenen al subjunctiu. Altras ve-
des no tenen verb després de si sino
part de oració, y es sempre que lo C
* Sign. ho demanarà. * Simul; Al punt que
mulac; Lo mateix. Simulatque; Lo mateix.
Ut 164. Encaraque. 161. Després que. 162.
Com. Ut qui; Perque. Quamvis; Encaraque.
Licet; Encaraque. Quasi; Com si. Ac si; Lo
mateix. Ceu; Lo mateix. Tamquam; Com si.
ò Com. Perinde; Com si. Perinde ac; Lo ma-
teix. Haud secus; Lo mateix. Qui. Perque.
* Ubi; Aixi que. Postquam; Després que.
Cum; Com, ò Quant. Quemadmodum; De
la manera que. Utrumque; De qualsevol
manera que. Sicut; Aixi com. Quamquam;
Encaraque. Tametsi; Lo mateix. Et si; Lo
mateix. Etiam si; Lo mateix. Ni; Sino, ò
sino que. Nisi; Lo mateix. Si; Si. Siquidem;
Ia que. Quod; Que. Quia, Perque. Quando;
Ia que. Quandoquidem; Lo mateix. Qua-
tenus; Per quant, ò En quant. Quippe; Per-
que. Quippe qui; Lo mateix.

170. Et, Vel, Cum. Las demès conjuncções
que hi ha: algunas vneixen semblants mo-
dos, altres vneixen semblants casos, y
altres vneixen clausulas. Seguiat lo Ro-
mans del Català.

CONSTRUCCIÒ DE LAS INTERJECTIONS.

171. **O** *Exclamantis.* La Interjecció *O* quant serveix per alabar vol nominatiu. Quant per indignar-se, burlar-se, ò tenir compasió; aculatiu, y quant per cridar, vocatiu, y moltes vegades sens posarli si sobrenten.

172. *Heu Pietas.* La Interjecció *Heu* vol nominatiu, datiu, ò aculatiu. *Pro*, ò *Proh* nominatiu, ò aculatiu; *Hei*, *Ve*, y *Ab* datiu.

Modos de dir.

Male sit alicui.
Animadverti in aliquē.
Æqui boni aliquid consilire.

Æqui boni aliquid facere.
Mali aliquid consilire.

Venit mihi in mentem ille dies.

Præstare alicui fidem.
Præstare pacta alicui.
Reponere spem in aliquo.
Conferre litem ad acta.
Mandare terræ semina.
Mandare aliquem æternitati.
Mandare se fugæ.

Mal haya algũ.
Girarse contra algũ.
Pender alguna cosa à la bona part.
Lo mateix.
Pender alguna cosa à la mala part.
Me recordo de aquell dia;

Fer feè à algũ.
Pastejar ab algũ.
Posar la esperança en algũ.
Posar lo plet en obra.
Sembrar.
Eternisar à algũ.
Escaparse.

Mand

Mandare lectionē memoriæ. Apendrer la lligò de memoria.

Dicare se alicui in clientelam. Ferse vassall de algũ.

Committre se alicui in clientelam. Lo mateix.

Cedere è vita.

Cedere manus alicui.

Cedere in lucrum.

Anteponere Petrum Paulo.

Anteferre Petrum Paulo.

Posthabere Petrum Paulo.

Postponere Petrum Paulo.

Navare operam Reipublicæ.

Incidit mihi in mentem difficultas.

Bene vertat tibi Cæna.

Tua vox est mihi molestia.

Ducere aliquid laudi Petro.

Dare Petro aliquid pignori, vel ad pignus.

Dare pauperi nummos fano-ri, vel ad fanus.

Dare operam ad aliquid.

Quoto die construis compositionem?

Secundo quoque.

Cives quotum nummum dant Regi?

Secundum quemque.

Cives ex quot nummis dant vnum Regi?

Morir.

Dar las mans à algũ.

Venir à guany.

Estimar mes à Pere, qu'à Pau.

Lo mateix.

Estimar menos à Pere, qu'à Pau.

Lo mateix.

Aplicarse à la Republica.

Me ve al enteniment la difficultat.

Bon profit re fassa lo sopar.

La tua veu me serveix de molestia.

Attribuir alguna cosa à Pere en alabança.

Donar à Pere alguna cosa en penyora.

Donar diners à usura al pobre.

Aplicarse à alguna cosa.

De quants en quants dias fas composició?

De dos en dos.

Los Ciutadans de quants en quants diners ne donan vn al Rey?

De dos en dos.

Los Ciutadans de quants en quants diners ne donan vn al Rey?

Ex

Quobus vnum:
 est hora?
 da.
 s est annus?
 dimus Septingentesimus
 quadragessimus tertius.
 neas nulli puerate securi-
 dus.
 cundus à Cicerone.
 on sum id pascius.
 non sum id conscius.
 Respit ad visionem.
 Sapit ad visionem.
 Olet lucernam.
 Olet Hircum.
 Olet vnguenta.
 Vox non sonat hominem.
 Vineta crepat mera.
 Vivunt Bacchanalia.
 Vivit Cynicum.
 Prosequor te amore.
 Afficit me injuria.
 Defunctus est vita.

Die 21. Iulii 1743:
 Imprimatur.
 De Milans, Vic. Gen.
 & Offic.

De dos vn.
 Quina hora es?
 Dos horas.
 Quin any es?
 Mil set cents quaranta tres.
 Eneas à ningü legon en pie-
 rat.
 Lo legon després de Cicero.
 No ignoro alsò.
 Ignoro alsò.
 Sab à cremat.
 Lo mateix.
 Sab à fum de candela.
 Put à cabrò.
 Put à enguent.
 La veü nò es de home.
 No parla sino de bons vins.
 Viuen à la boja.
 Viu escandalosamente.
 Te amo.
 Me injuria.
 Es mort.

Die 25. Iulii 1743:
 Imprimatur.
 De Alòs, Regens.

Christ, Doming, Jonk,
 sitaviteto at tera.

+ + + + +
 + + + + +

Hic liber est petri Cayeta
 Gonzales Audita est
 Sonitus a majore Logua

Cayetan Gonzales

Degeado sua sap

+

B

+

+

+

~~1773~~

Moza

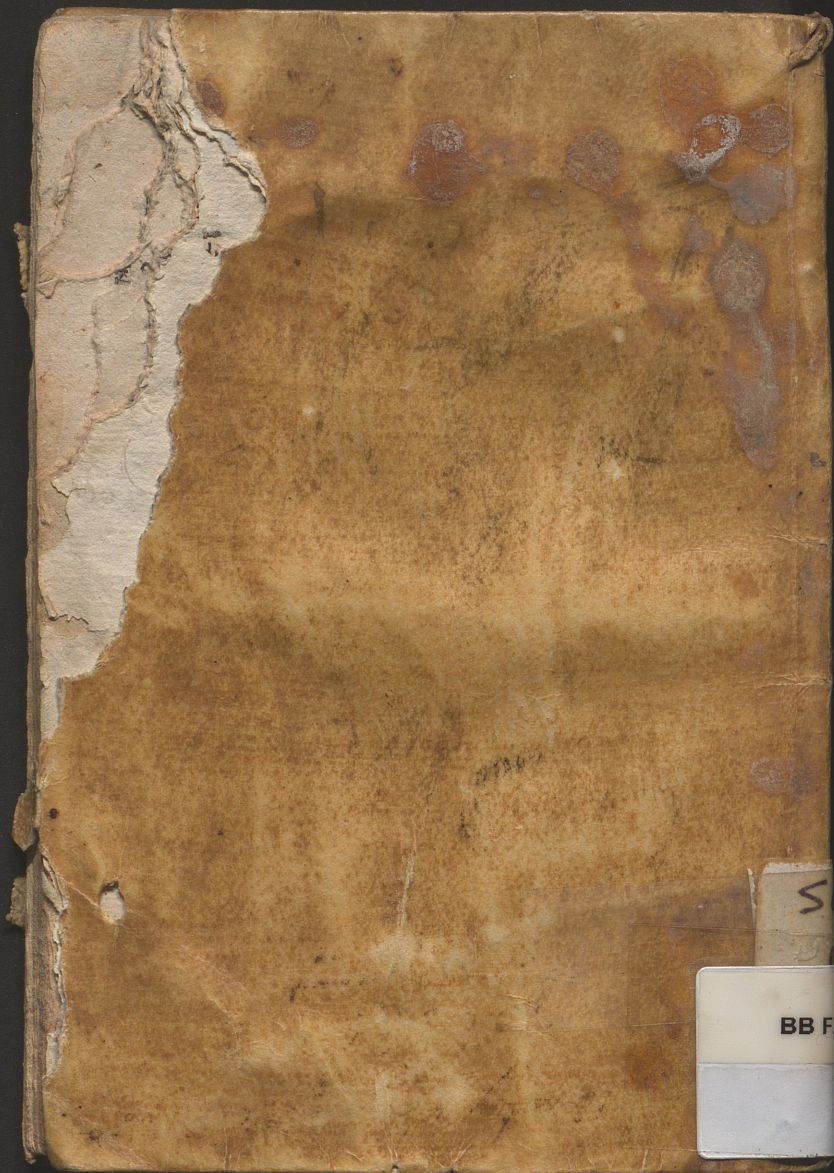
~~Ch. Slob~~

Moze Aud
toz Muz.ox. mi

tue

dia

dia 2 de
jun 1773
terça-feira
cadastrera

Saw

157

8 FA 693